

הוכן מתוכנת תורת אמת, מותר להפיץ בכפוף לתנאי רשיון - [CC BY-NC-SA 2.5](#) אסור
בשימוש מסחרי
וספרי ויקיטקסט תחת רשיון [GNU Free Doc. License](#)
בס"ד - כל הזכויות שמורות (c) ל ר' פנחס ראובן שליט"א ולויקטקסט על פ' הרמב"ם

משנה מסכת זבים (מ)

• [פרק א](#) • [פרק ב](#) • [פרק ג](#) • [פרק ד](#) • [פרק ה](#)

[פרק א](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#)

[פרק ב](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#)

[פרק ג](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#)

[פרק ד](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#)

[פרק ה](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#) [משנה ח](#)
[משנה ט](#) [משנה י](#) [משנה יא](#) [משנה יב](#)

פרק א - משנה א

הַרְוֹאָה רְאִיָּה אַחַת שֶׁל זֹב, בֵּית שְׁמַאי
אוֹמְרִים, כְּשׁוֹמְרֵת יוֹם כְּנֶגֶד יוֹם. וּבֵית הֵלֵל
אוֹמְרִים, כְּבַעַל קָרִי. רְאָה אַחַת, וּבִשְׁנֵי
הַפְּסִיק, וּבִשְׁלִישֵׁי רְאָה שְׁתַּיִם **[ב]** אוֹ אַחַת
מֵרַבָּה כְּשְׁתַּיִם, בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים, זָב גָּמוּר.
וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים, מְטֵמֵא מְשֻׁכָּב וּמוֹשָׁב,
וְצָרִיךְ בִּיאַת מַיִם חַיִּים, וּפְטוּר מִן הַקֶּרְבָּן.
אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יְהוּדָה, מוֹדִים בֵּית שְׁמַאי
בְּזֶה שְׂאִינוֹ זָב גָּמוּר. וְעַל מֵה נִחְלָקוּ, עַל
הַרְוֹאָה שְׁתַּיִם אוֹ אַחַת מֵרַבָּה כְּשְׁתַּיִם, וּבִשְׁנֵי
הַפְּסִיק, וּבִשְׁלִישֵׁי רְאָה אַחַת, בֵּית שְׁמַאי
אוֹמְרִים, זָב גָּמוּר. וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים, מְטֵמֵא
מְשֻׁכָּב וּמוֹשָׁב, וְצָרִיךְ בִּיאַת מַיִם חַיִּים, וּפְטוּר
מִן הַקֶּרְבָּן :

ר"ע מברטנורה הַרְוֹאָה רְאִיָּה אַחַת שֶׁל זֹב. זֹב בָּא מִבְּשָׂר הַמֵּת וְדוֹמָה
לְלֶבֶן בִּיצָה הַמוֹזָרֶת. וְשִׁכְבַת זָרַע בָּא מִבְּשָׂר שְׂאִינוֹ מֵת וּקְשׁוּרָה כְּלָבָן
בִּיצָה שְׂאִינָה מוֹזָרֶת: **בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים כְּשׁוֹמְרֵת יוֹם.** דָּאָף עַל פִּי
שְׂאִינָה זָבָה גְמוּרָה עַד שְׁלֹשׁ רְאִיּוֹת, מְכַל מְקוֹם בְּרְאִיָּה אַחַת עוֹשֶׂה
מְשֻׁכָּב וּמוֹשָׁב. כְּמוֹ כֵן זָב, אִף עַל פִּי שְׂאִינוֹ נַעֲשֶׂה זָב גָּמוּר עַד שְׁלֹשׁ
רְאִיּוֹת, מְכַל מְקוֹם בְּרְאִיָּה אַחַת עוֹשֶׂה מְשֻׁכָּב וּמוֹשָׁב **[א]**: **וּבֵית הֵלֵל**
אוֹמְרִים כְּבַעַל קָרִי. וְאִינוֹ עוֹשֶׂה מְשֻׁכָּב וּמוֹשָׁב, וְאִין הַרְאִיָּה מְטֵמֵאָה
בְּמִשְׂא, אֶלָּא בְּמַגַּע: **רְאָה אַחַת וּבִשְׁנֵי הַפְּסִיק וּבִשְׁלִישֵׁי רְאָה שְׁתַּיִם.**
דְּכִי רְאָה שְׁתֵּי רְאִיּוֹת בְּיוֹם אֶחָד אוֹ בְּשְׁנֵי יָמִים רְצוּפִים, צָרִיךְ לְמַנּוֹת
שְׁבַעָה נְקִיִּים, וּפְטוּר מִן הַקֶּרְבָּן. וְאִם רְאָה שְׁלֹשׁ רְאִיּוֹת בְּיוֹם אֶחָד אוֹ
בְּשְׁלֹשָׁה יָמִים רְצוּפִים, צָרִיךְ לְמַנּוֹת שְׁבַעָה נְקִיִּים וְחִיָּב בְּקֶרְבָּן. דְּתַנְיָא,
מִנָּה הַפְּתוּב שְׁתַּיִם וּקְרָאוּ טְמֵא, דְּכַתִּיב (ויקרא טו) זָב מִבְּשָׂרוֹ זֹבּוֹ טְמֵא

הוא. שֶׁלֶשׁ וּקְרָאוּ טִמְאָה, (ש) וְזֹאת תִּהְיֶה טִמְאָתוֹ בְּזוּבוֹ רַר בְּשָׂרוֹ אֶת זוּבוֹ אוֹ הַחֲתִים בְּשָׂרוֹ מִזוּבוֹ טִמְאָתוֹ הוּא, הָא כִּי־צַד, שְׁתִּים לְטִמְאָה וְשֶׁלֶשׁ לְקֶרֶב. אֲבָל הַזָּבָה אִם רָאֵתָה רְאוֹת רַבּוֹת בְּיוֹם אֶחָד אוֹ בְּשְׁנֵי יָמִים בְּלֹא עֵת נִדְתָּה, שׁוֹמֶרֶת יוֹם אֶחָד בְּנִקְיוֹת וּטְהוֹרָה לְעֶרְב. וְאִם רָאֵתָה שֶׁלֶשׁ רְאוֹת בְּשִׁלְשָׁה יָמִים רְצוּפִים, צְרִיכָה לְמְנוֹת שְׁבַעַה נְקִיִּים וְחִיבֶת בְּקֶרֶב. דְּגִבֵּי זָבָה כְּתִיב (ש) וְאִשָּׁה כִּי יִזוּב זוֹב דָּמָה יָמִים רַבִּים בְּלֹא עֵת נִדְתָּה, יָמִים שְׁנַיִם, רַבִּים שֶׁלֶשָׁה, תִּלְּהָ הַכְּתוּב הַזָּב בְּרְאוֹת, וְהַזָּבָה בְּיָמִים. וְהִשְׁתָּא קֹאֲמֵר שְׁאִם רָאָה הַזָּב שֶׁלֶשׁ רְאוֹת אֶלָּא שֶׁהִפְסִיק יוֹם אֶחָד בֵּין רְאוֹתָה רֵאשׁוֹנָה לְשִׁתִּים הָאַחֲרוֹנוֹת: **בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים זָב גָּמוּר.** וְחִיב בְּקֶרֶב כְּבַעַל שֶׁלֶשׁ רְאוֹת: **וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים.** בְּטֵל הַיּוֹם הַטְּהוֹר אֶת הַרְאוֹתָה הָרֵאשׁוֹנָה, וְאִין כָּאן אֶלָּא שְׁתֵּי רְאוֹת הָאַחֲרוֹנוֹת, וּפְטוּר מִן הַקֶּרֶב: **מוֹדִים בֵּית שְׁמַאי בְּזָה שְׁאִינוֹ זָב גָּמוּר.** דְּבֵטֵל הַיּוֹם הַטְּהוֹר שֶׁהִפְסִיק, אֶת הַרְאוֹתָה הָרֵאשׁוֹנָה, כְּדֹאֲמָרן: **עַל מָה נִחְלָקוּ עַל הַרְאוֹת שְׁתִּים וְכוּ' בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים זָב גָּמוּר.** דְּהוֹאִיל וְנִזְקַק לְסַפִּירֵת שְׁבַעַה כְּשֶׁרָאָה שְׁתִּים בְּתַחֲלָה, בְּטֵלָה רְאוֹתָה אֶת יוֹם הַטְּהוֹר, וַיֵּשׁ בְּיָדוֹ שֶׁלֶשׁ רְאוֹת: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [א] וְקִשָּׁה, דְּלֹא פִּרְשׁ לְבֵית שְׁמַאי דִּין רְאוֹתָה גּוֹפָה כְּמוֹ שֶׁפִּרְשׁ לְבֵית הֵלֵל דְּאִינָה מְטִמְאָה בְּמִשְׁאָה. וְהַרְמַב"ם לֹא פִּרְשׁ בְּדִבְתֵי הֵלֵל כְּלוּם. וְהַר"ש פִּרְשׁ, דְּלְבֵית שְׁמַאי מְסִיט אֶת הַרְאוֹתָה, תוֹלִין. וַיִּפְרֹשׁ נְמִי דְּמִשְׁכָּב וּמוֹשָׁב תוֹלִין, כְּדֹתְנִי בְּתוֹסְפֵתָא. וּמִנָּה אֲמַרִּין בְּגִמְרָא, דְּכִשׁוֹמֶרֶת יוֹם דְּבֵית שְׁמַאי, הֵינּוּ כְּבוֹעֵל שׁוֹמֶרֶת יוֹם. וְהַר"ב עֶרַב שְׁנֵי הַפְּרוּשִׁים: **[ב] שְׁתִּים.** דְּאֵלוֹ אַחַת, לְבֵית הֵלֵל אִינוֹ מְטִמְאָה מְשֻׁכָּב וּמוֹשָׁב: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם כבר נתקדם לנו עיקר רוב ממה שצריך אלינו במסכת הזאת בסדר הזה אמנם אזכיר קצתן בקצרה ומזה כי הזב כשראה שתי ראיות הוא טמא טומאת זב אכן כשטהר מזוּבו פטור מן הקרבן וכאשר ראה ג' ראיות נתחייב בקרבן כשיטהר אמר יתברך (ויקרא טו) אדם כי יהיה זב מבשרו זובו טמא הוא זכר לשון זיבות ב' פעמים ואמר טמא. אח"כ זכר (שם) וזאת תהיה טומאתו בזובו רר בשרו את זובו או החתים בשרו מזובו זכר לשון זיבות שלש פעמים ואמר טומאתו היא אמרו מנה הכתוב שתיים וקרא טמא ג' וקרא טמא הא כיצד שתיים לטומאה וג' לקרבן ואילו ראה השלש כולן בשעה אחת הוא טמא וחייב קרבן אבל הזבה עד שתראה דם ג' ימים רצופים ואז תהיה זבה גמורה כמו שנאמר (שם) ואשה כי יזוב זוב דמה ימים רבים אמרו מיעוט ימים ב' רבים ג' ואמרו תלה הכתוב את הזב בראיות ואת הזבה בימים וכאשר ראתה דם יום אחד או ב' בלא עת נדתה היא אשר נקראת שומרת יום כנגד יום והיא מטמאה את בועלה ותטמא משכב ומושב כמו שביארנו בנדה ואמרו בסיפרא אין לי אלא ראתה ג' ימים שהיא זבה מנין לרואה שני ימים שתהא זבה ת"ל זובה כימי נדתה מנין לרואה אחת שתהא זבה ת"ל (שם) כל ימי זובה כימי נדתה מנין שתהא משמרת להן יום אחד ת"ל (שם) טמא יהיה וכוונת ראייתו מאמרו כימי נדתה לפי שהנדה אפילו לא ראתה אלא ראייה אחת היא נדה ושומר העקרים האלה תמיד וב"ש אומרים כי כאשר ראה ראייה אחת של זוב מטמא משכב ומושב כמו

שומרת יום כנגד יום ור' אליעז' בן יהודה אומר כי תכלית מה שחולקין במי שהוא טמא כשראה ב' ראיות שאינם מצריכין בראיה השלישית אשר תביא אותו לידי קרבן שתהיה רצופה לב' ראיות אבל אפילו היה ביניהם הפסקה היא מצטרפת ועל כל שני הענינים הלכה כב"ה: (רמב"ם)

פרק א - משנה ב

הַרְוֹאָה קָרִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי לְסִפִּירַת זֹבֹב, בַּיִת שְׁמַאי אֹמְרִים, סוֹתֵר שְׁנֵי יָמִים שְׁלֹפְנָיו. וּבֵית הַלֵּל אֹמְרִים, לֹא סֹתֵר אֶלָּא יוֹמוֹ. רַבִּי יִשְׁמַעֵאל אֹמֵר, הַרְוֹאָה בְּשְׁנֵי, סוֹתֵר אֶת שְׁלֹפְנָיו. רַבִּי עֲקִיבָא אֹמֵר ^(ג), אֶחָד הַרְוֹאָה בְּשְׁנֵי וְאֶחָד הַרְוֹאָה בְּשְׁלִישִׁי, שְׁבִית שְׁמַאי אֹמְרִים, סֹתֵר שְׁנֵי יָמִים שְׁלֹפְנָיו. וּבֵית הַלֵּל אֹמְרִים, לֹא סֹתֵר אֶלָּא יוֹמוֹ. וּמוֹדִים בְּרוֹאָה בְּרַבִּיעֵי שְׁלֹא סֹתֵר אֶלָּא יוֹמוֹ, בְּרֹאָה קָרִי. אֲבָל אִם רָאָה זֹב, אֶפְלוּ יוֹם שְׁבִיעִי, סֹתֵר אֶת שְׁלֹפְנָיו:

ר"ע מברטנורה **ביום השלישי לספירת זבוב.** כגון בעל שתי ראיות שצריך לספר שבעה נקיים, ומנה ראשון ושני, ובשלישי ראה קרי, סתר שני ימים שלפניו, וחוזר ומונה שבעה כבתחלה: **לא סתר אלא יומו.** ומונה חמשה להשלים שבעה, דשנים הראשונים עלו לו: **הרואה בשני.** שמנה אחד, ובשני ראה קרי, סתר את שלפניו אפלו לבית הלל. ורבי עקיבא סבר דבהא נמי פליגי. ואין הלכה כרבי ישמעאל: **ומודים בית שמאי ברואה קרי ברביעי שלא סתר אלא יומו.** ושלפניו עלו לו. דדוקא כשלא נפסק הזיבות בשלשה ימים טהורים כמספר הימים שעושה זב גמור, הוא דאמרי בית שמאי דשכבת זרע סותרת, אבל לאחר שעברו שלשה

ימים טהורים, מודים בית שמאי שאין קרי סותר אלא יומו. והאי דקרי סותר בזב, נפקא לן מקרא דכתיב (ויקרא טו) זאת תורת הזב ואשר תצא ממנו שכבת זרע, מה זוב סותר, אף שכבת זרע סותר. אי מה זוב סותר את הכל אף שכבת זרע תסותר את הכל, תלמוד לומר לטמאה בה, אין לה אלא יום אחד [ד]. אבל אם ראה זוב, אפלו יום שביעי, סותר את שלפניו, דכתיב שבעת ימים לטהרתו [ה], עד שיהיו כל שבעת הימים טהורים מן הזיבות: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [ג] רבי עקיבא אומר. הינו תנא קמא דסבירא ליה נמי הך ומודים, דהא לא אמר אלא בשלישי. וצריך לומר דקא משמע לן דמאן תנא קמא, רבי עקיבא: [ד] בגמרא, אין לך בה אלא מה שאמור בה. ופרש רש"י, כטמאתה, מה טמאתה יום אחד, אף סתירתה כן: [ה] משמע טהרה אחת בלי שום הפסקה. רש"י: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם עוד אבאר לך החילוק שיש בין הזיבות ושכבת זרע בעין ובעצם וכבר ידעת לשון התורה בזב שכל זמן שהוא רר ממנו הזוב שהוא טמא וכאשר יפסיק הזיבות ימנה ז' ימים נקיים ואחר יטהר זה דבר השם וכי יטהר הזב מזובו וספר לו שבעת ימים ומתי שיראה ראייה של זוב בתוך הז' ימים ואפילו ברגע אחרון של יום שביעי צריך שיתחיל לספור אחר אותה ראייה לפי שאמר הקדוש ברוך הוא שבעת ימים לטהרתו עד שיהיו השבעה ימים כולן טהורין מן הזיבות ואמר יתברך (שם) זאת תורת הזב ואשר תצא ממנו שכבת זרע ואמרו בסיפרא מה הזוב סותר בזב אף שכבת זרע סותרת וכבר ביארנו לך בנזירות שענין הסתירה אצלם נפילת הימים הקודמים ושלא יספרו אותן ואמרו שם אי מה הזב סותר את הכל אף שכבת זרע תסתור את הכל ת"ל לטמאה בה אין לה אלא יום אחד ובית שמאי אומרים שכיון שלא נפסקה הזיבות בשלשה ימים טהורים שהם מספר הימים אשר בכמותם יהיה זב גמור לא יחשבו לו אותן הימים אלא אפילו שכבת זרע תפיל אותן ואין הלכה כרבי ישמעאל: (רמב"ם)

פרק א - משנה ג

ראה אחת היום ושתיים למחר, שתיים היום

ואחת למחר, שלש לשלשה ימים או לשלשה לילות, הרי זה זב גמור :

ר"ע מברטנורה הרי זה זב גמור. וחיב בקרבן. דבראיות תלה רחמנא, דכתיב טמאתו בזובו, טמאתו תלויה בזובו ואינה תלויה ביומי. ומיהו בהפסיק יום בינתים קאמרי בית הלל לעיל דלא הוי זב גמור ואין הראיות מצטרפות, לא שנא לענין טמאה כגון ראה שתי ראיות בלבד בהפסקת יום בינתים, לא שנא לענין קרבן כגון ראה שלש ראיות : (ר"ע מברטנורה).

רמב"ם כבר ידעת שענין זב גמור שיהיה חייב בקרבן ואמר יתי טומאתו בזובו ובא הפתרון טומאתו תלויה בזובו ואינה תלויה ביומו על כן אפילו ראה שלשה ראיות בשעה אחת הרי זה זב גמור וכן אם ראה ראיה בכל יום שלשה ימים רצופים אמנם כשהיתה הפסקה בין ראיה וראיה יום שלם אין מצטרפין אחת לשניה לא לענין טומאה ולא לחייב קרבן כמו שביארנו מדעת בית הלל : (רמב"ם)

פרק א - משנה ד

ראה אחת והפסיק כדי טבילה וספוג, ואחר כך ראה שתיים או אחת מרבה כשתיים, או ראה שתיים או אחת מרבה כשתיים, והפסיק כדי טבילה וספוג, ואחר כך ראה אחת, הרי זה זב גמור :

ר"ע מברטנורה כדי טבילה וספוג. כדי שיטבל ויקנח עצמו אחר טבילה. ופחות משעור זה, לא הוי הפסק ולא חשיבא אלא ראה אחת : או אחת מרבה כשתיים. שהיה בין התחלת הראיה **(ו)** לסוף הראיה כדי טבילה וספוג, והיה רואה תמיד בלא הפסק : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {ו} הרמב"ם. ומשום דלראיה אין שעור ואפלו כל שהוא, הלכך אין פוחתין שעור ההפסק, דכל שהוא אינו מן השעור. ואפשר גם כן דענינו בין משהתחיל עד למה שהוא בסוף, ולהאי כל שהוא קראהו התחלה וסוף כו' : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם אם היה בין ראייה וראייה פחות מכדי טבילה וסיפוג אינה שתי ראיות אבל תחשב ראייה אחת וממה שראוי לידע כי ראייה אין לה שיעור אלא כל שהוא וזהו אמרו החתים בשרו ואפיי כל שהוא אמנם הגבול הזה אשר גבלוהו שהוא כדי טבילה וסיפוג הוא פחות מדה שתהיה בין שתי ראיות ונחשוב אותו ב' פעולות ויחשבו כשתי ראיות : (רמב"ם)

פרק א - משנה ה

ראה אחת מרבה כשלוש, שהיא כמין גד יון לשילוח, שהן כדי שתי טבילות וכשני ספוגין {ז}, הרי זה זב גמור. ראה אחת מרבה כשתים, מטמא משכב ומושב, וצריך ביאת מים חיים, ופטור מן הקרבן. אמר רבי יוסי, לא אמרו אחת מרבה אלא אם כן יש בה כדי שלש {ח} :

ר"ע מברטנורה כמין גד יון לשילוח. מקום בירושלים שהעמידו בו מלכי יונים עבודה זרה, והיה אותו מקום רחוק מן השילוח שעור שתי טבילות ושני ספוגים. כמגד יון, לשון העורכים לגד שלחן (ישעיה סה). שלוח, שם הנחר, כדכתיב (שם ח) יען כי מאס העם הזה את מי השלח : מטמא משכב ומושב. דחשבינא לה כשתי ראיות : אלא אם כן יש בה כדי שלש. כגון כמגד יון לשילוח, דאז נחשב כזב גמור אפלו לענין קרבן. אבל באחת מרבה כשתים, אין חולקין אותה, וכראה אחת היא חשובה. ואין הלכה כרבי יוסי : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {ז} כְּדֵי שְׁתִּי כו'. והוא שְׁיִרְאָה הָאֶחָת בְּתַחֲלַת הַשְּׁעוֹר וְאֶחָת בְּאֶמְצָעָה וְהָאֶחָת בְּסוּפָה. הַרְמַב"ם : {ח} אָמַר רַבִּי יוֹסִי כו'. בְּסִפְרָא פְּלִיגֵי בְּדַרְשֵׁי דְקָרָא. וְעֵין תּוֹסְפּוֹת יוֹם טוֹב : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם כבר ביארתי לך שענין מרובה הוא המשכת הזוב זמן רב. וגדיון שם מקום. ושילוח הנהר המפורסם וכאשר יעמוד הזב שיעור שיהלוך אדם בינוני ההליכה שיעור הדרך ההוא כבר ראה שלשה ראיות בזמניהן ר"ל בין כל אחד ואחד כדי טבילה וסיפוג והודיענו כי מרציפת הזוב אין משים הראיות לגי' זמנים ראייה אחת. ולשון סיפרא וזאת תהיה וגוי' מלמד שהוא מטמא בגי' ראיות אין לי אלא גדולות קטנות מנין ת"ל תהיה אפי' כל שהוא החתים אפילו כל שהוא בשרו אפילו כל שהוא אם נאמרו בגדולות למה נאמר בקטנות אלא ליתן שיעור לגדולות אם ראה אחד מרובה כגי' הרי זה זב גמור ואמנם נקראו ראשונות גדולות מפני אמרו (ויקרא טו) רר בשרו אשר עניינו ההמשכה בשתייתת הזיבות ורי' יוסי אומר כי כשראה אחת בלבד מרובה כבי' ולא הקדימתה ראייה ולא נתאחרה אחריה ראייה אחת הרי זו נחשבת אחת אע"פ שהיא כבי' ולא נחשוב לעולם אחת גדולה בראיות אלא א"כ היתה גדולה כגי' ראיות אז נחשוב אותה כגי' לפי שהפסוק אשר למדנו ממנו ענין הזה בזב בעל גי' ראיות מדבר והוא אמרו וזאת תהיה טומאתו בזובו כמו שביאר ולא משך רי' יוסי הדין מבעל גי' לבעל בי' ואין הלכה כרי' יוסי : (רמב"ם)

פרק א - משנה ו

רָאָה אֶחָת הַיּוֹם וְאֶחָת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, אֶחָת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת וְאֶחָת לְמַחֵר, אִם יָדוּעַ שְׂמֻקְצָת הָרְאִיָּה מֵהַיּוֹם וּמִקְצָתָהּ לְמַחֵר, וְדַאי לְקַרְבָּן וְלִטְמָאָה. אִם סָפַק שְׂמֻקְצָת הָרְאִיָּה מֵהַיּוֹם וּמִקְצָתָהּ לְמַחֵר, וְדַאי לִטְמָאָה וְסָפַק לְקַרְבָּן. רָאָה שְׁנַי יָמִים בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, סָפַק לִטְמָאָה וְלְקַרְבָּן. אֶחָת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, סָפַק לִטְמָאָה :

ר"ע מברטנורה אם ידוע שִׁמְקָצֶת הַרְאִיָּה מֵהַיּוֹם וּמְקַצֶּתָּהּ לְמָחָר. שְׂרָאָה קָצֶת רְאִיָּה בְּסוּף הַיּוֹם וּקְצָתָהּ בְּתַחֲלַת הַלַּיְלָה שֶׁל מָחָר, אֲף עַל פִּי שְׂלֵא הָיוּ בִּינֵיהֶן כְּדֵי טְבִילָה וְסִפּוּג, נְחֻשְׁבוֹת שְׁתֵּי רְאִיּוֹת, מִפְּנֵי שְׁהֵימִים חוֹלְקִין **{ט}**: **וְדַאי לְקַרְבָּן וְלִטְמָאָה**. דִּישׁ כָּאֵן שְׁלֹשׁ רְאִיּוֹת, דְּאוֹתָהּ שֶׁל בֵּין הַשְּׁמֻשׁוֹת נְחֻלְקֶת לְשִׁתִּים, כִּיּוֹן דִּישׁ בָּהּ מְשַׁנֵּי יָמִים: **וְאִם סִפְקָה**. דְּשִׁמְאָה כְּלָה מִן הַיּוֹם אוֹ כְּלָה מִן הַלַּיְלָה: **וְדַאי לִטְמָאָה**. דְּמָה נִפְשָׁד אִיכָא שְׁתִּים: **וְסִפְקָה לְקַרְבָּן**. דְּמִסְפָּקָא לָן שְׁמָא שְׁתִּים שְׁמָא שְׁלֹשׁ. דְּאִי כְּלָה מִן הַיּוֹם אוֹ כְּלָה מִן הַלַּיְלָה, שְׁתִּים. וְאִי מְקַצֶּתָּהּ בַּיּוֹם וּמְקַצֶּתָּהּ בְּלַיְלָה, שְׁלֹשׁ: **שְׁנֵי יָמִים בֵּין הַשְּׁמֻשׁוֹת**. כְּגוֹן דְּרֵאשׁוֹנָה בְּתַחֲלַת בֵּין הַשְּׁמֻשׁוֹת רֵאשׁוֹן, וְשְׁנֵי בְּסוּף בֵּין הַשְּׁמֻשׁוֹת **{י}** שְׁנֵי, כְּגוֹן הָאֶחָת בְּעֶרְבַּ שְׁבֹת בְּתַחֲלַת בֵּין הַשְּׁמֻשׁוֹת, וְאֶחָת בְּמוֹצָאֵי שְׁבֹת בְּסוּף בֵּין הַשְּׁמֻשׁוֹת. דְּאִם תַּחֲלַת בֵּין הַשְּׁמֻשׁוֹת יוֹם וְסוּף בֵּין הַשְּׁמֻשׁוֹת לַיְלָה, אֵין כָּאֵן שְׁתֵּי רְאִיּוֹת בְּשְׁנֵי יָמִים רְצוּפִים, דְּשְׁבֹת מִפְּסָקָת וְאֵין כָּאֵן טְמָאָת זִיבָה [אֶלָּא כְּבַעַל קְרִין]. וְאִי בֵּין הַשְּׁמֻשׁוֹת כְּלוֹ מִן הַיּוֹם אוֹ כְּלוֹ מִן הַלַּיְלָה, יֵשׁ כָּאֵן שְׁתֵּי רְאִיּוֹת בְּשְׁנֵי יָמִים רְצוּפִים, וְטַעוֹן לְסַפֵּר שְׁבַעָה נְקִיִּים וּפְטוֹר מִן הַקְּרָבָן. וְאִם תַּחֲלַת בֵּין הַשְּׁמֻשׁוֹת אוֹ סוּפוֹ חֲצִי מִן הַיּוֹם וְחֲצִי מֵהַלַּיְלָה, נְחֻלְקֶת הַרְאִיָּה לְשִׁתִּים וְחֵיב בְּקַרְבָּן. וְלִפִּי שְׁיֵשׁ כָּאֵן כֹּל הַנֶּדֶד סְפָקוֹת, קְתַנֵּי סִפְקָה לִטְמָאָה וְלְקַרְבָּן, שְׁמָא אֵין כָּאֵן טְמָאָה, וְשְׁמָא יֵשׁ כָּאֵן טְמָאָה וְלֹא קַרְבָּן, וְשְׁמָא יֵשׁ כָּאֵן טְמָאָה וְקַרְבָּן. הַלְכָּד מְבִיא קַרְבָּן וְאֵינוֹ נֶאֱכָל: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **{ט}** וּבִהְכִי אֲף רַבִּי יוֹסִי מוֹדָה. כְּדֹאִיתָא בְּתוֹסְפְתָא הוּבָא בְּרַמְבַּ"ם וּבְר"שׁ: **{י}** דְּאִי בְּרַגַע אֶחָד מְכוּן, הָיָה מִמָּה נִפְשָׁד טְמָא, אִם זֶה מִן הַיּוֹם אוֹ מִן הַלַּיְלָה אֲף זֶה כֵּן, וְהוּוּ לְהוֹ שְׁתֵּי רְאִיּוֹת רְצוּפִים. הַר"שׁ: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם ההלכה הזאת מבוארת מאד אחר ידיעת ב' העיקרים האחת שהזב כשראה קצת ראייה בסוף היום וקצתה בלילה בתחלה יחשבו לו ב' ראיות לפי שנתחלקה הראייה בב' ימים ואפילו אם היו זמניהן שני רגעים מן הזמן רגע בסוף היום ורגע מתחילת הלילה והעיקר השני כי בין השמשות הוא ספק אם הוא מסוף היום או מתחלת הלילה ועל כן ידינו בו לחומרא ולשון התוספתא (פ"א) מודה רבי יוסי בראייה אחת בין השמשות שאע"פ שאין בה כדי טבילה וסיפוג שיש בה ב' ראיות מפני שב' ימים חולקים ואמרו עוד בתוספתא בין השמשות מן היום ומן הלילה ספק כולו מן היום ספק כולו מן הלילה מטילין אותו לחומרא לשני ימים ואמרו עוד בש"ס (מגילה ח.) למאי הלכתא לראיות רצה לומר שנחשוב ראיית בין השמשות בספק שתי ראיות ומה שחייב שיהיה הרואה ב' ימים בין השמשות ספק לטומאה ולקרבת הוא מה שאספר לך כי אם ראה בין השמשות של ע"ש ובין השמשות של שבת והדבר בין השמשות ספק כמו שביארנו והרי יתכן שהיתה הראייה הראשונה ביום ו' והשניה בליל ראשון והוא טהור לפי שיש הפסקה בין ב' ראיות יום שלם והוא יום שבת ויתכן עוד כי הראשונה היתה קצתה ביום הוי' וקצתה ליל שבת וכן השניה היתה קצתה ביום השבת וקצתה ליל א' ויהיה לו ד' ראיות רצופו' ויהיה חייב בקרבן וכבר נתבאר איך הוא ספק

ב

פרק

פרק ב - משנה א

הכל מטמאין בזיבה, אף הגרים, אף העבדים,
בין משחררין בין שאינן משחררין, חרש,
שוטה, וקטן, סריס אדם, סריס חמה.
טמטום ואנדרוגינוס, נותנין עליהן חמרי
האיש וחמרי האשה, מטמאין בדם כאשה
ובלבן כאיש, וטמאתו בספק:

ר"ע מברטנורה **הכל מטמאים בזיבה**. הכל, לאתווי תינוק בן יומו **[א]**
שהוא מטמא בזיבה: **אף הגרים**. דכתיב בכפרשת זב (ויקרא טו) דבר אל
בני ישראל, אין לי אלא בני ישראל, מנין לרבות גרים ועבדים, תלמוד
לומר ואמרת אליהם איש, לרבות את הגרים ואת העבדים. מנין לרבות
את הקטנים, תלמוד לומר איש איש: **ומטמאין בדם כאשה**. שאין
האשה מטמאה בלבן אלא באדם, דדם כתיב בה, שהוא אדם: **ובלבן
כאיש**. דזובו כתיב גבי איש **[ב]**. והוא דומה למי בצק של שערים:
וטמאתו בספק. אם ראו לבן, שפא הו אשה, ולבן טהור בה. ואם ראו
אדם, שפא הו איש, ואדם טהור גפיה. אבל אם ראה לבן ואדם כאחד,

טמאתן ונדאי ממה נפשך, ושורפין עליהם את התרומה, אבל אין חיבים עליהם על ביאת מקדש, דגבי שלוח טמאים כתיב (במדבר ה) מזכר עד נקבה תשלחו, זכר ונדאי, נקבה ונדאית [ג], ולא טמטום ואנדרוגינוס [ד]: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [א] מרבוי דאיש, דמרבינו קטנים, כדאיתא בגמרא. ונראה לי דהוי כעין מעוט אחר מעוט שהוא לרבות. דהא איש משמעו בן שלש עשרה, וממעט הפחות מכן: [ב] כלומר מה שהוא רגיל שיזוב ממנו, והוא לבן ודומה למי בצק, וגם כלבן ביצה, דכלה חדא מלתא. ועין תוספות יום טוב: [ג] אי הכי, כי אטמו בשאר טמאות [במת או בשרץ] לא לשלחו. אמר קרא מזכר, מטמאה הפורשת מן הזכר. גמרא. ועין תוספות יום טוב: [ד] ואף על גב דאנדרוגינוס קמי שמיא גליא אם זכר הוא אם נקבה, יש לומר דממעט ליה מטעם שהוא משנה. תוספות. ועין תוספות יום טוב: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם פרק זה לוקה בחסר. אנא תרמו לוויקיטקסט והשלימו אותו. ייתכן שתמצאו פירוט בדף השיחה. (רמב"ם)

פרק ב - משנה ב

בשבעה דרכים בודקין את הזב עד שלא נזקק לזיבה. במאכל, במשתה, ובמשא, בקפיצה, בחלי, ובמראה ובהרהור. הרהר עד שלא ראה או שראה עד שלא הרהר. רבי יהודה אומר, אפלו ראה בהמה, חיה ועוף מתעסקין זה עם זה, אפלו ראה בגדי צבע האשה. רבי עקיבא אומר, אפלו אכל כל מאכל, בין רע בין יפה, ושטה כל משקה. אמרו לו, אין כאן זבין מעתה. אמר להם, אין אחריות זבים עליכם. משנזקק לזיבה, אין בודקין אותו. אנסו

וּסְפִקוּ וְשִׁכְבַת זָרְעוֹ טְמֵאִים, שְׂרָגְלִים לְדָבָר.
רָאָה רְאִיָּה רְאוּנָה, בּוֹדְקִין אוֹתוֹ. בְּשִׁנְיָה,
בּוֹדְקִין אוֹתוֹ. בְּשִׁלִּישִׁית, אֵין בּוֹדְקִין אוֹתוֹ.
רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר **(ז)**, אֵף בְּשִׁלִּישִׁית בּוֹדְקִין
אוֹתוֹ, מִפְּנֵי הַקֶּרְבָּן :

ר"ע מברטנורה בְּשִׁבְעָה דְרָכִים בּוֹדְקִין אֶת הַזֵּב. מִשּׁוּם דְּאִינוּ מְטַמְּא
מִחֲמַת אֲנָס, דְּכִתִּיב זֵב מִבְּשָׂרוֹ, וְלֹא מִחֲמַת אֲנָסוֹ: **עַד שֶׁלֹּא נִזְקַק
לְטַמְּאָה.** דְּהִינוּ כְּשֵׁרוּאָה רְאִיָּה שְׁנִיָּה שְׁבָה הוּא נַעֲשֶׂה זֵב לְטַמְּא מִשְׁכָּב
וּמוֹשָׁב וּלְהַצְרִיכוֹ לְסַפֵּר שִׁבְעָה נְקִיִּים. אֲבָל רְאִיָּה רְאוּנָה, מְטַמְּאָה
בְּאֲנָס טְמֵאת עֶרֶב, כְּדִין בְּעַל קָרִי, וּמִצְטָרְפֵת עִם הַשְּׁנִיָּה וְאֶפְלוּ שְׁהִיתָה
בְּאֲנָס: **בְּמֵאֵל.** אִם אָכַל אֶכֶלָה גִּסָּה אוֹ אָכַל דְּבָרִים הַמְּבִיאִין לְיָדֵי
זִיבָה, וְאֶפְלוּ כָל שֶׁהוּן, כְּגוֹן בֶּשֶׂר שָׁמוֹן, חֶלֶב, וּגְבִינָה, בֵּיצִים, וְיֵין יֶשֶׁן,
וּגְרִיסִין שֶׁל פּוֹל, וְשִׁחְלִין: **וּבְמִשְׁתָּה.** בְּרַבּוּי שְׁתֵּיָה: **בְּמִשָּׂא.** כְּבֵד שְׁנֵשָׂא:
בְּמִרְאָה. רָאָה אִשָּׁה, אֶפְלוּ לֹא הִרְהֵר: **וּבְהִרְהוּר.** אֵף עַל פִּי שֶׁלֹּא רָאָה.
אִי אֵרַע לוֹ אֶחָד מֵאֵלוּ הַשִּׁבְעָה קִדְּם שְׂרָאָה רְאִיָּה שְׁנִיָּה, אִינוּ נַעֲשֶׂה זֵב
מִחֲמַת אוֹתָהּ רְאִיָּה, וְהִטְפָּה אִינָה מְטַמְּאָה בְּמִשָּׂא כְּשֶׁאֵר טְפָה שֶׁל זֹב:
אֵין אַחֲרִיּוֹת זָבִין עֲלֵיכֶם. וְאִם לֹא יִהְיוּ זָבִים לְעוֹלָם, מָה אַתֶּם חוֹשְׁשִׁים,
הֲלֹא לֹא קִבְּלֵתֶם אַחֲרִיּוֹת שֶׁל זָבִים עֲלֵיכֶם. וְאֵין הִלְכָה לֹא כְּרַבִּי יְהוּדָה
וְלֹא כְּרַבִּי עֲקִיבָא: **מִשְׁנִזְקַק לְטַמְּאָה.** לְאַחַר שְׂרָאָה רְאִיָּה שְׁנִיָּה שֶׁלֹּא
בְּאֲנָס, שְׁהָרִי מִכָּאן וְאֵילָךְ הוּא עוֹשֶׂה מִשְׁכָּב וּמוֹשָׁב: **אֵין בּוֹדְקִין אוֹתוֹ.**
וְאֵף אִם רָאָה רְאִיָּה שְׁלִישִׁית בְּאֲנָס, נַעֲשֶׂה זֵב לְקֶרְבָּן. וְכֵן אִם רָאָה רְאִיָּה
שֶׁל זֹב בְּשִׁבְעָה יָמִים נְקִיִּים שֶׁהוּא מוֹנֶה, סֵתֵר הַכֹּל וְאֶפְלוּ הִיתָה אוֹתָהּ
רְאִיָּה בְּאֲנָס: **סִפְקוּ וְשִׁכְבַת זָרְעוֹ טְמֵאִין.** סִפְקוּ מִחֲמַת שִׁכְבַת זָרְעוֹ, כְּגוֹן
אִם רָאָה שִׁכְבַת זָרַע תַּחֲלָה, וְטְפָה זִיבָה הִבָּאָה אַחַר כֵּן אִינָה מְטַמְּאָה,
שְׁהָרוּאָה קָרִי אִינוּ מְטַמְּא בְּזִיבָה מֵעַת לְעַת. וְעַד שֶׁלֹּא נִזְקַק לְטַמְּאָה,
הַקָּרִי מְטַהֵר אֶת הַזִּיבָה, מִשּׁוּם דְּהוּי אֲנָס. וְלְאַחַר שְׁנִזְקַק לְטַמְּאָה, אֵין
הַקָּרִי מְטַהֵר אֶת הַזִּיבָה, שְׂאֵין תּוֹלִין שְׁמִחֲמַת הַקָּרִי בָּאָה הַזִּיבָה:
שְׂרָגְלִים לְדָבָר. שְׂאֵין אוֹתָהּ רְאִיָּה מִחֲמַת אֲנָס, כִּיּוֹן שֶׁכָּבֵד נַעֲשֶׂה זֵב:
רָאָה רְאִיָּה רְאוּנָה בּוֹדְקִין אוֹתוֹ. הִינוּ דּוֹקָא לְקֶרְבָּן. דְּאִי מִחֲמַת אֲנָס
רָאָה, אִינָה מִצְטָרְפֵת עִם הַשְּׁלִישִׁית לְקֶרְבָּן. אֲבָל מִצְטָרְפֵת עִם הַשְּׁנִיָּה
לְטַמְּאָה. דְּאִם רְאִיָּה שְׁנִיָּה שֶׁלֹּא בְּאֲנָס, אֵף עַל פִּי שְׁהִיתָה רְאוּנָה בְּאֲנָס,
עוֹשֶׂה מִשְׁכָּב וּמוֹשָׁב וּבְעֵי שִׁבְעָה נְקִיִּים וּבִיאַת מִיָּם חַיִּים, דְּכִי כִתִּיב
מִבְּשָׂרוֹ וְלֹא מִחֲמַת אֲנָסוֹ, בְּשִׁנְיָה כִתִּיב **(ה)**. אֲבָל רְאוּנָה אֶתְקַשׁ לְשִׁכְבַת
זָרַע, דְּכִתִּיב זֹאת תּוֹרַת הַזֵּב וְאֶשֶׁר תִּצָּא מִמֶּנּוּ שִׁכְבַת זָרַע, מָה שִׁכְבַת זָרַע
מְטַמְּאָה בְּאֲנָס **(ו)**, אֵף רְאִיָּה רְאוּנָה שֶׁל זֹב מְטַמְּאָה בְּאֲנָס: **בְּשִׁנְיָה
בּוֹדְקִין אוֹתוֹ.** לְטַמְּאָה וְלְקֶרְבָּן: **בְּשִׁלִּישִׁית אֵין בּוֹדְקִין אוֹתוֹ.** לֹא לְטַמְּאָה
וְלֹא לְקֶרְבָּן: **רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר כּוּי.** וְאֵין הִלְכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר: (ר"ע

מברטנורה).

עיקר תוי"ט {ה} פְּלוּמֵר, עַל פְּרֻחָּךְ אֲשַׁנֶּיָּה דְּכַתִּיב בְּתַרְיָה קָאִי, וְלֹא אֲרֵאשׁוּנָה, דְּהָא אֲתַקְּשׁ לְשִׁכְבַת זֶרַע כּוּי: **{ו}** דְּכָל עֲצָמוּ שְׁל שְׁכַבַת זֶרַע מִחֲמַת אֲנָס חֲמוּם בָּא. רְשׁוּי. וְנִרְאָה לִי, דְּמִשׁוּם דְּמִשְׁכַּבַת זֶרַע יִלְפִינָן, דִּיּו לְמִילָף לְעֵינָן טְמֵאָה, אֲבָל לְקַרְבָּן דְּלֹא שִׁיָּד בְּשִׁכְבַת זֶרַע, לִית לָן לְמִילָף מְנִיָּה: **{ז}** **רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר.** בְּגִמְרָא פְּלִיגִי בְּדַרְשֵׁי דְקָרָא. וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם הזיבות. הוא חלי מחוללי כלי הזרע וזה כי כלי הזרע יחלשו כחם המחזיק והמעכל וכל כחות הגוף נשארים בעניינם הטבעי ואז ישתות הזרע בלתי מבושל ויצא בלא הנאה מאין תשמיש ויהיה עינו נוטה לאדמימות מעט ועצמו רקיק ולשון התוספתא (פ"ב) מה בין זוב לשכבת זרע זוב בא מבשר מת ושכבת זרע באה מבשר חי זוב דומה ללובן ביצה המוזרת ושכבת זרע קשורה כלובן ביצה שאינה מוזרת וכשתקרה לו השתיתה הזאת מסיבה מתחדשת בו מחלישות כוללת כחות הגוף כולן או מחמת כובד שהכבידן הרי זה אינו זב עד שתהיה סיבת השתיתה חולשת כלי הזרע לבד והוא אמרו יתעלה (ויקרא טו) כי יהיה זב מבשרו ואמרו בפירושו מבשרו טמא לא מדבר אחר מכאן אמרו בשבעה דברים בודקים את הזב.

וענין אמרו במאכל ובמשתה שיאכל הרבה או ישתה הרבה כי זה ממה שיחליש הכחות בהכבידו עליהן וכן אם אכל או שתה מאכלים ומשקין שמשתייתין הזרע ואפילו אם היה בכמות מועט.

ופירוש במראה שיראה בריה יפת הצורה ותערב לו לתשמיש ואע"פ שלא קדמה לו לעולם מחשבה בתשמיש הבריה ההיא וכן אם קדמה מחשבתו בענייני התשמיש ואע"פ שאין בדמיונו צורת בריה ידועה והוא אמרו בכאן בביאור הענין הזה הרהר עד שלא ראה או ראה עד שלא הרהר ור"ע אומר אפילו אכל איזה שיעור שיהיה ומאיזה מאכל שיהיה נאמר כי מסבת התעסקו במה שנתעסק שתתה שכבת זרעו ולא יהיה זוב אלא אם ראה על ריקות האסטומכא והמנוחה לא שנתקדם לו יגיעה ולא ענין מן העניינים אשר קדם ספורם וכבר ביארנו כי הזב כשראה ראייה של זוב בשבעה ימים נקיים סתר את הכל ואם ראה שכבת זרע סתר יומו וכל הראיות אין צריכין בדיקה אבל אם היו באונס כגון שיוכה על גביו או יפחד ותשתות שכבת זרעו ואפי" אם היה בספק סותר והוא פירוש אמרו משנזקק לזיבה אין בודקים אותו ואין הלכה לא כר' יהודה ולא כרבי עקיבא ולא כר' אליעזר: (רמב"ם)

פרק ב - משנה ג

הְרוּאָה קָרִי, אֵינּוּ מְטַמָּא בְּזִיבָה מֵעֵת לְעֵת.
רַבִּי יוֹסִי אֹמֵר {ט}, יוֹמוֹ. נִכְרִי שֶׁרָאָה קָרִי
וְנִתְגַּיֵר, מִיָּד הוּא מְטַמָּא בְּזִיבָה. הְרוּאָה דָּם
וְהַמְקֻשָּׁה, מֵעֵת לְעֵת. וְהַמְכָּה אֶת עַבְדּוֹ יוֹם
יוֹמִים, מֵעֵת לְעֵת. כָּלֵב שֶׁאֲכַל בֶּשֶׂר הַמֵּת,
שֶׁלְשָׁה יָמִים מֵעֵת לְעֵת, הֵרִי הוּא כְּבָרִיתוֹ :

ר"ע מברטנורה אֵינּוּ מְטַמָּא בְּזִיבָה מֵעֵת לְעֵת. דְּהָאֵי זִיבוֹת מִחֲמַת חוּלְשָׁא
דְּקָרִי הוּא. וּבְרָאִיָּה שְׁנִיָּה אִירִי, דְּרָא שׁוֹנָה מְטַמָּאָה בְּאַנְס. וּכְשֵׁם שֶׁתּוֹלִין
לְקָרִי מֵעֵת לְעֵת, כֵּן לְמִרְאָה וּלְהַרְהוֹר תּוֹלִין מֵעֵת לְעֵת. אָבֵל לְמֵאֲכָל
וּלְמִשְׁתָּה לְמִשָּׂא וּלְקַפִּיצָה {ח}, תּוֹלִין לוֹ כֹּל זְמַן שֶׁהוּא מְצַטְעֵר, וְאֶמְרִינָן
דְּמִחֲמַת הַצֶּעַר הוּי הַזִּיבָה וְלֹא מִבְּשָׂרוֹ: **רַבִּי יוֹסִי אֹמֵר יוֹמוֹ.** אֵין תּוֹלִין
אֶלָּא אוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁרָאָה קָרִי בְּלִבָּד, וְלֹא מֵעֵת לְעֵת. וְאֵין הִלְכָה כְּרַבִּי
יוֹסִי: **מִיָּד מְטַמָּא בְּזִיבָה.** דְּגַר שֶׁנִּתְגַּיֵר כְּקָטָן שֶׁנּוֹלָד דְּמִי. וְאֵין עַל פִּי
שֶׁרָאָה זִיבוֹת כְּשֶׁהוּא נִכְרִי, מְטַמָּא בְּזִיבָה בְּהֵד שְׁנִיָּה {י} שֶׁרוּאָה בְּתוֹד
מֵעֵת לְעֵת שֶׁל קָרִי, דְּנִעְשִׂית לוֹ כְּרָאִיָּה רְאשׁוֹנָה דְּמְטַמָּא בְּאַנְס,
וּמְצַטְרֶפֶת עִם הַשְּׁנִיָּה שֶׁיִּרְאָה אַחַר מֵעֵת לְעֵת שֶׁל קָרִי. דְּרָאִית זִיבָה שֶׁל
נִכְרִי כְּמֵאן דְּלִיתָא, דְּאֵין הַנִּכְרִים מְטַמָּאִין בְּזִיבָה: **הְרוּאָה דָּם.** מְטַמָּאָה
כֹּל טְהוֹרוֹת שֶׁנִּתְעַסְקָה בָּהֶן לְמַפְרַע מֵעֵת לְעֵת, כְּדַפְרִישְׁנָא בְּרִישׁ נִדָּה.
וְאִידִי דְּאִירִי בְּמֵעֵת לְעֵת, קַחְשִׁיב כֹּל הַנִּי שֶׁשְׁעוֹרָן בְּמֵעֵת לְעֵת: **וְכֹן
הַמְקֻשָּׁה.** בִּימֵי זִיבָה. דְּאֶמְרִינָן כִּי יָזוּב זֹוֹב דְּמָה, מִחֲמַת עֲצָמָה וְלֹא
מִחֲמַת וְלָד. וְאִם שֶׁפְתָה מִן הַחֲבָלִין מֵעֵת לְעֵת וְיִלְדָה, לֹא תִלְיִן דָּם קָשִׁי
בְּדָם לִידָה: **הַמְכָּה אֶת עַבְדּוֹ.** הָאֶמּוֹר בְּתוֹרָה (שְׁמוֹת כ"א) אֵדָּ אִם יוֹם אוֹ
יוֹמִים יַעֲמֵד, וְדַרְשִׁינָן יוֹם שֶׁהוּא כְּיוֹמִים, זֶהוּ מֵעֵת לְעֵת: **כָּלֵב שֶׁאֲכַל
בֶּשֶׂר הַמֵּת.** דְּקִימָא לֹן דְּאֵין מִתְעַפֵּל בְּמַעֲיו עַד לְאַחַר שְׁלֹשָׁה יָמִים מֵעֵת
לְעֵת, דְּהַכִּי תִנּוּ בְּמַסְכַּת אֶהְלוֹת פֶּרֶק י"א, וְכַמָּה תִשְׁהָה בְּמַעֲיו, שְׁלֹשָׁה
יָמִים מֵעֵת לְעֵת: **וְהוּא שִׁיָּהָא כְּבָרִיתוֹ.** שֶׁלֹּא נִשְׁתַּנָּה {יא}. וְעוֹד אֵיכָא
טוּבָא שֶׁשְׁעוֹרָן מֵעֵת לְעֵת וְלֹא חֲשִׁיב, וְתִנָּא וְשִׁיר: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {ח} תּוֹסֶפֶתָא. וְחֲלִי אֵין צְרִיךְ לְמַתְנִי, דְּוִדָּאֵי דְכָל זְמַן שֶׁמְצַטְעֵר:
{ט} **רַבִּי יוֹסִי אֹמֵר.** בְּסַפְרֵי פְּלִיגֵי בְּדַרְשֵׁי דְקָרָא. וְעֵינָן תּוֹסֶפּוֹת יוֹם טוֹב: {י}
דְּאִרִּישָׁא מְהֵדֵר, דְּרוּאָה קָרִי אֵינּוּ מְטַמָּא מֵעֵת לְעֵת דְּהֵינּוּ בְּזִיבָה שְׁנִיָּה,

וְקָאָמַר דְּנִכְרֵי שְׂרָאָה קָרִי מְטַמָּא רְאִיָּה שְׁהִיא שְׁנִיָּה לְרְאִיָּה שְׂרָאָה כְּבָר קָדָם שְׁנִתְגַּיֵּר. וּבִתְנַאי שְׁתֵּהִיָּה רְאִיָּה הַשְּׁנִיָּה אַחַר שְׁפָסַק מִן הַדְּאָגָה שֶׁל קִבְלַת מְצוֹת: {יא} הַר"ש. וְקָשָׁה, דָּאִם כֹּן תִּנְאָה הוּא וְהוּא לִיָּה לְמִתְנֵי בְּאֵהְלוֹת פֶּרֶק י"א מְשֻׁנָּה ז'. וְלִכְּוֹן נִרְאָה כְּגִרְסַת הַסֵּפֶר, וְהִיא גִרְסַת הַרְמְב"ם, וְאִינוּ אֶלָּא תּוֹסֶפֶת בְּאוּר שְׁכָךְ הוּא הַהוּא: (עֵיִקָר תּוֹי"ט).

רמב"ם הרבה פעמים יצא מן הגיד זרע נימוק שאינו מבושל אחר יציאת השכבת זרע ורבים מתרעמים מזה אשר הם מרבים התשמיש ואומרים לרופאים כשעומדים מתשמיש יצא הזרע מהם רקיק העצם מאד אדום העין ועוקץ על כן מי שראה קרי ואח"כ ראה זוב לא יטמא בזיבה כל הכ"ד שעות אבל נאמר כי הזוב הזה הוא מחמת ש"ז הקודמת ואמרו בתוספתא (פ"ב) כשם שתולין לש"ז מעת לעת כך למראה ולהרהור מעת לעת למאכל ולמשתה ולמשא ולקפיצה תולין לו כל זמן שהוא מצטער ונאמר כי הזוב הזה הוא מחמת הצער ולא מחמת בשרו ורבי יוסי אומר תשלום היום בלבד ואף אם ראה קרי ביום באיזה עת שיהיה אינו מטמא בזיבה שארית היום בלבד.

וכבר ביארנו פעמים כי העובדי כוכבים אינם מטמאים בזיבה מן התורה והעיקר אצלינו גר שנתגייר כקטן שנולד ואין משגיחים לדבר מעניניו הקודמות וע"כ אין אנו חוששין לקרי שראה והוא עובד כוכבים עד שנאמר ישאר כ"ד שעות מעת הקרי ואז יטמא בזיבה. וכבר קדם במסכת נדה (דף ב.) כי רואה דם תטמא למפרע מעת לעת וכן המקשה יש לה זמן מוגבל שכל דם שתראה בו הוא דם קשוי יהיה מחמת ולד והוא טהור ונחלקו בכמות זמן הקושי כמה הוא בפרק ד' של נדה (דף לו:). אמנם לדברי הכל כל זמן שלה הוא מעת לעת בכיון. וכן אמרו יתעלה במי שיהרוג עבד כנעני שלו בהכאה (שמות כא) אך אם יום או יומים שאמרו בקבלה שר"ל יום שהוא כיומים פי' מעת לעת שהם ג"כ ידקדקו בו דקות זמן וכן כלב שאכל בשר המת אשר קדם בפרק י"א מאהלות כי כל ג' ימים נחשוב אותו בשר מת כברייתו ויטמא טומאת מת בעבור כי אינו מתעכל הרי כי באותם ג' ימים ידוקדק בהן הזמן מעת לעת האכילה עד מות הכלב כמו שנתבאר שם ואין הלכה כרבי יוסי: (רמב"ם)

פרק ב - משנה ד

הַזָּב **{יב}** מְטִמָּא אֶת הַמְּשֻׁכָּב בַּחֲמִשָּׁה דְּרָכִים, לְטִמְאָא אָדָם לְטִמְאָא בְּגָדִים. עוֹמֵד, יוֹשֵׁב, שׁוֹכֵב, נִתְּלָה וְנִשְׁעָן. וְהַמְּשֻׁכָּב מְטִמָּא אֶת הָאָדָם בְּשִׁבְעָה דְּרָכִים לְטִמְאָא בְּגָדִים. עוֹמֵד, יוֹשֵׁב, שׁוֹכֵב, נִתְּלָה, וְנִשְׁעָן, בְּמַגָּע וּבַמִּשָּׂא :

ר"ע מברטנורה מְטִמָּא אֶת הַמְּשֻׁכָּב. והוא הדין למושב: **עומד יושב שוכב.** דְּכַתִּיב (ויקרא טו) כָּל הַמְּשֻׁכָּב אֲשֶׁר יִשְׁכַּב עָלָיו הַזָּב יִטְמָא, וְכַתִּיב (שם) עַל הַכֹּלִי אֲשֶׁר הִיא יוֹשֶׁבֶת עָלָיו, אֵין לִי אֶלָּא בְּזִמְן שֶׁשְׁכַּב עַל הַמְּשֻׁכָּב וַיֵּשֶׁב עַל הַמוֹשֵׁב. שָׁכַב עַל הַמוֹשֵׁב וַיֵּשֶׁב עַל הַמְּשֻׁכָּב, עֶמֶד, נִתְּלָה, נִשְׁעָן, מִנִּין. תִּלְמוּד לומר יִטְמָא יִטְמָא, רָבָה. וְכֵלְן נִקְרְאִין מִדְּרָס: **וְהַמְּשֻׁכָּב מְטִמָּא אֶת הָאָדָם וְכוּ' עוֹמֵד יוֹשֵׁב שׁוֹכֵב נִתְּלָה.** שֶׁהִטְהוֹר בְּכַף מֵאֲזַנִּים וְהַמְּשֻׁכָּב הִטְמָא בְּכַף שְׁנֵיָה, וְכָרַע הַמְּשֻׁכָּב הִטְמָא, וְנִתְּלָה הִטְהוֹר. וְנִתְּלָה דְרִישָׁא, כְּגוֹן שֶׁהַזָּב בְּכַף מֵאֲזַנִּים וּמוֹשְׁבוֹת בְּכַף שְׁנֵיָה וְכָרְעוּ הוּן, טְמֵאִין, דְּהִשְׁתָּא הַזָּב נִתְּלָה וְכֵאלוּ הוּא יוֹשֵׁב עָלֵיהֶן: **לְטִמְאָא בְּגָדִים.** הוּא הַדִּין כָּל כְּלִים שֶׁנוֹגַע בָּהֶן עַד שֶׁלֹּא פָּרַשׁ, חוּץ מֵאָדָם וְכֵלֵי חָרָס: **בְּמַגָּע וּבַמִּשָּׂא.** אִם נָגַע בַּמְּשֻׁכָּב הִטְמָא, אוֹ שִׁנְשָׂאוֹ: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {יב} הַזָּב. וְחִבְרִיו. רְצוֹנוֹ לומר זָבָה וְנִדָּה וְיולֶדֶת וּמִצְרַע. הַרְמַב"ם: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם אמר הקב"ה (ויקרא טו) כל המשכב אשר ישכב עליו הזב יטמא ואמר (שם) והיושב על הכלי אשר ישב עליו הזב יטמא ואמרו אין לי אלא בזמן ששכב על המשכב וישב על המושב שכב על המושב וישב על המשכב עמד נתלה ונשען מנין ת"ל יטמא יטמא ריבה הלכך כשישב הזב וחביריו ר"ל זבה ונדה יולדת ומצורע על דבר שמטמא משום משכב כמו שנתבאר בכלים (פ"א מ"ג) או ישן עליו או עמד עליו או נסמך בעצם ברוב גופו עליו או נתלה עליו אז יהיה אותו דבר משכב ודינו כדין משכב זב אשר דבר בו הכתוב רוצה לומר במשכב שהוא מטמא אדם וכלים והשם הכולל לאלו חמשה פנים הוא מדרס כמו שביארנו בפרק תשעה עשר דכלים אחר כך אמר כי המשכב כשנטמא והיה משכב זב שהוא מטמא אדם בשבעה פנים טומאה

שיהיה האדם ההוא מטמא בה בגדים כשנגע בהן והוא מחובר במשכב
באחת מז' פנים

וזהו פי' אמרו מטמא אדם בשבעה דרכים לטמא בגדים ר"ל כי הוא בעת
חבורו במשכב הטמא באחת מן הז' דרכים יטמא בגדים והז' דרכים זהו
פירושן כי האדם הטהור כשעמד או שכב או נתלה או נשען ברובו על משכב
הזב הרי נטמא והוא ראשון לטומאה ואפילו היה בינו ובין המשכב אלף
אמצעים ואפילו תחת אבן מסמא כמו שביארנו בתחלת מסכת כלים והוא
יטמא בגדים כשנגע בהן בעוד שהוא נסמך למשכב באחד מן הה' פנים
ואפילו אם היה ביניהן אמצעי כמו שביארנו וכן אם נגע האדם הטהור
במשכב הטמא שנגע באיזה אבר מאברי גופו הרי הוא טמא ומטמא בגדים
כשנגע בהן בעוד שהוא נוגע במשכב ומתנאי המגע ההוא שלא יהיה בין שטח
גופו ובין המשכב אמצעי וכן כשנשא האדם הזה הטהור משכב הזב מטמא
בגדים בעוד שהוא נושא ואפילו היה בינו ובין המשכב אמצעי ואין חלוק
בין אם נשא משכב על גופו עד שיהיה כובד המשכב עליו או אם יתלה אותו
בידו כיון שנשאו מן הקרקע ואפי' לא נגע בו יטמא וכן הוא הדין כל מה
שמטמא במשא כמו שביארנו בתחלת כלים ושמור אלו העקרים כולם
והבינם ואל תצריכני לחזור אותן כי כבר החזרתים פעמים בסדר הזה
במקומות מפוזרים לפי שהן עקרי טומאה וטהרה : (רמב"ם)

ג

פרק

א

משנה

-

ג

פרק

הַזָּב וְהַטְּהוֹר שֶׁיִּשְׁבוּ בְּסִפִּינָה אוּ בְּאַסְדָּא אוּ

שָׂרָכְבוּ עַל גְּבִי בְּהֶמָה, אֶף עַל פִּי שְׂאִין בְּגִדֵיהֶם
נוֹגְעִים, הָרִי אֵלוֹ טְמֵאִים מְדָרְס. יֵשְׁבוּ עַל
הַנָּסֶר, עַל הַסַּפְסָל, עַל הַגְּשִׁישׁ שֶׁל מִטָּה וְעַל
הָאֲכֹלֹנֶס, בְּזִמּוֹן שֶׁהוּן מַחְגִּירִין, עָלוּ בְּאֵילָן
שֶׁכָּחוּ רַע, בְּסוּכָה שֶׁכָּחָה רַע, בְּאֵילָן יָפָה,
בְּסֵלֶם מְצָרִי בְּזִמּוֹן שְׂאִינוֹ קָבוֹעַ בְּמִסְמֵר, עַל
הַכָּבֵשׁ וְעַל הַקּוֹרָה וְעַל הַדְּלֵת בְּזִמּוֹן שְׂאִין
עֲשׂוּיִין בְּטֵיט, טְמֵאִים. רַבִּי יְהוּדָה מְטַהֵר:

ר"ע מברטנורה **הָזָב וְהַטְּהוֹר**. אוּ בְּאַסְדָּא. עֲצִים גְּדוֹלִים קְשׁוּרִים בְּיַחַד
וְנוֹתְנִים אוֹתָם בֵּיט אוּ בְּנֶהָר, וּמְשִׁימִין עֲלֵיהֶם נֶס וּמוֹלִיכִים אוֹתָם בְּרוּחַ
אֶל מַחוּז חֲפָצִים. וּבְלִשׁוֹן מְקַרָּא קְרוּיִין דְּבֵרוֹת, וְאֲנִי אֲשִׁימָם דְּבֵרוֹת בֵּיט
(מְלָכִים א ה). וְנִקְרָאִים נְמִי רַפְסָדוֹת, וְנִבְיָאִים לָךְ רַפְסָדוֹת עַל יָם יָפוּ (דְּבָרֵי
הַיָּמִים ב ב): **אוּ שְׂרָכְבוּ עַל גְּבִי בְּהֶמָה**. סְתָם בְּהֶמָה נִכְפַּפְתָּ תַּחַת הַרוֹכֵב,
הַלְכָד לֹא שְׂנָא כְּחָה רַע וְלֹא שְׂנָא כְּחָה יָפָה, נִטְמָא הַטְּהוֹר וּבְגִדָיו. אֲבָל
מָה שֶׁהִבְהֵמָה מִסְטָת בְּרַגְלֵיהָ, אֵין נִסְט מִחֲמַת הַרוֹכֵב, אֲלֵא אִם כֵּן כְּחָה
רַע, כְּדַמוּכַח פֶּרֶק בְּתֵרָא דְאֶהְלוֹת: **אֶף עַל פִּי שְׂאִין בְּגִדֵיהֶן נוֹגְעִים**. שְׂאִין
בְּגִדֵי הַטְּהוֹר נוֹגְעִים בְּבְגִדֵי הָזָב **[א]**, מְכַל מְקוֹם טְמֵאִין מְדָרְס, שֶׁהַסְפִּינָה
קִטְנָה דּוּמְיָא דְאַסְדָּא וּמִתְמוּטְטִין, וּפְעָמִים **[ב]** שֶׁהָזָב מְכָרִיעַ הַטְּהוֹר
וּבְגִדָיו וּמִטְמֵאִין בְּהֶסֶט. וְיִלְפִינָן טְמֵאֵת הֶסֶט מִדְּכִתִּיב (וּיִקְרָא טו) וְכָל אֲשֶׁר
יִגַע בּוֹ הָזָב, וּכְתִיב (שֵׁם ו) וְכָלִי חָרַשׁ אֲשֶׁר יִגַע בּוֹ יִשָּׁבֵר, מָה בּוֹ הָאֲמוּר
לְהֵלֵן מְאֹירוֹ **[ג]**, אֶף כָּאֵן מְאֹירוֹ, שְׂאִין כְּלִי חָרַס מְטַמָּא בְּמַגְעוֹ שֶׁל זָב
אֲלֵא אִם כֵּן נִגַע בּוֹ מְאֹירוֹ, אֲבָל נִגַע בּוֹ מְאֹחֻרָיו לֹא טְמָא, וּמְאַחַר
שֶׁלְמַדְנוּ שְׂאִין מְטַמָּא אוֹתוֹ אֲלֵא מְאֹירוֹ, מָה תִלְמוּד לּוֹמֵר אֲשֶׁר יִגַע בּוֹ
[ד], מִגַע שֶׁהוּא כְּכֹלוֹ, הֵוִי אוֹמֵר זֶה הֶסֶטוֹ. הָא לְמַדְתָּ שֶׁזָב מְטַמָּא בְּהֶסֶט.
וְאִם הִיָּה טְהוֹר בְּקִצָּה אֶחָד שֶׁל קוֹרָה וְהִנִיעַ הָזָב אֶת הַקּוֹרָה בְּקִצָּה הַשְּׁנִי
עַד שֶׁהִתְנוּעַע הַטְּהוֹר שֶׁבְקִצָּתוֹ הָרֵאשׁוֹן, כְּבָר נִטְמָא הַטְּהוֹר בְּהֶסֶט **[ה]**
וְנִטְמָאוּ בְּגִדָיו טְמֵאֵת מְדָרְס **[ו]** אִם הֵן בְּגָדִים רְאוּיִים לְמִשְׁכָּב וּמוֹשָׁב:
הַגְּשִׁישׁ שֶׁל מִטָּה. כְּמִין עֲצִים אֲרָכִים שֶׁנוֹתְנִים בְּמִטָּה שֶׁל פְּרָקִים, וְעַל
יְדֵיהֶן הַמִּטָּה נִגְשֶׁשֶׁת וְנִדְבַקְתָּ זֶה עִם זֶה, וְלִפְיֶכָךְ נִקְרָאִים אוֹתָן הָעֲצִים
גְּשִׁישִׁין. פְּרוּשׁ אַחַר, עֲצִים שֶׁנוֹתְנִים תַּחַת פְּרָעֵי הַמִּטָּה שֶׁלֹּא יִפְסְדוּ
מִלְּחֻלּוּחֵית הָאֶרֶץ: **שֶׁהוּן מַחְגִּירִין**. כְּאֵדָם חֲגֵר שְׂאִינוֹ יָכוֹל לְהִנִּיחַ שְׁתֵּי
רַגְלָיו כְּאַחַת. כִּד אֵלוֹ כְּשִׁיּוֹשְׁבִים עֲלֵיהֶם בְּנֵי אָדָם, נוֹטִים לְכָאֵן וּלְכָאֵן,
מִתּוֹד כִּד נִמְצָא נִשְׁעָן הָזָב עַל הַטְּהוֹר, וְהַטְּהוֹר עַל הָזָב **[ז]**: **בְּאֵילָן שֶׁכָּחוּ**
רַע. וְהִיכִי דְמִי אֵילָן שֶׁכָּחוּ רַע, כָּל שְׂאִין עֶקְרוֹ רַחֵב וְעֵב כְּדִי לְחוּק בּוֹ רַבַּע
הַקֵּב: **אוּ שׁוּכָה**. דְּהִינּוּ עֲנַף אֵילָן: **שֶׁכָּחָה רַע**. וְהִיכִי דְמִי סוּכָה שֶׁכָּחָה
רַע, כָּל שְׁנִטְמָנֵת בְּאַחִיזְתָּהּ, שֶׁהָאוּחֹז בָּהּ טוּמְנָה בְּכַף יָדוֹ **[ח]**: **עַל אֵילָן**

יָפָה. אֶפְלוּ עוֹמְדַת הַשׁוֹכָה בְּאֵילָן שֶׁכָּחוּ יָפָה. וְכָל הַנִּי נִכְפָּפִים תַּחְתֵּיהֶן וְכַבֵּד הָעֲלִיּוֹן עַל הַתַּחְתּוֹן וְנִשְׁעֵן עָלָיו. וּבִין זָב שֶׁנִּשְׁעֵן עַל הַטְּהוֹר, וּבִין טְהוֹר שֶׁנִּשְׁעֵן עַל הַזָּב, טָמֵא: **שְׂאִינוּ קְבוּעַ בְּמִסְמָר**. וּמִתּוֹךְ כֶּדֶּ הוּא נִכְפָּף: **עַל הַכֶּבֶשׂ**. עַל הַגִּישָׁר: **שְׂאִינוּ עֲשׂוּיִן בְּטִיט טְמֵאִין**. מִפְּנֵי שֶׁהֵן נִכְפָּפִים: **וְרַבֵּי יְהוּדָה מְטַהֵר**. וְאִין הִלְכָה כְּרַבֵּי יְהוּדָה: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [א] דְּלִיכָא לְמִיחַשׁ שְׂמָא יֵשֵׁב עֲלֵיהֶם הַזָּב. מִהֲר"ם: **[ב]** וְנִרְאָה שְׂטֵמָאָתוֹ בְּסַפֵּק, וְכֵן דַּעַת הַרְמַב"ם. אֶלָּא שְׂכַתְבַּת שְׂמָא דְרַס עֲלֵיהֶן הַזָּב, וְלְהֲרַאב"ד אִין כְּאֵן סַפֵּק: **[ג]** שְׂכַל הַמִּתְבַּשֵּׁל אִין כְּלוּ נֹגַע בּוֹ, אֶבֶל יֵשׁ מְקַצְתּוֹ בְּאֹוִירוֹ. וְעִין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **[ד]** דְּפִשְׁיטָא, מִי גֵרַע מִשְׁאָר טְמֵאוֹת שְׂמֵטְמֵאוֹת כְּלֵי חֲרָס מְאֹוִירוֹ, כִּינֵן דְּכַתִּיב גְּבִי שְׂרָצִים, לָמָּה לִּיהַ לְמַכְתְּבֵיהַ הַקָּא. רְש"י: **[ה]** דְּגִבֵּי אָדָם גְּמִי כְתִיב ^[ויקרא טו] וְכָל אֲשֶׁר יִגַע בּוֹ הַזָּב, וּמִגַּע גְּמִי כְתִיב ^[ויקרא טו] וְהִנֵּגַע בְּבֶשֶׂר הַזָּב, אֶלָּא לְהַבִּיא הַסֵּטוּ. רְש"י: **[ו]** וְהוּא שְׂכַרַע הַטְּהוֹר. אֶבֶל אִם כְּרַע הַזָּב, לֹא נַעֲשֶׂה הַטְּהוֹר אֶלָּא רֵאשׁוֹן וְאִינוּ מְטַמֵּא בְּגָדִים: **[ז]** וּמְכַל מְקוֹם אִין טְמֵאָתָן שְׁוָה, וּכְמוֹ שְׂכַתְבַּתִּי בְּסַמוּךְ: **[ח]** וְקִשָּׁה, הִלָּא אֶפְלוּ אֵינָה נְחִיבָאָת הוּי כְחָה רַע לְפִי שְׁרוּתַת תַּחְתּוֹ. תּוֹסְפוֹת. וְהַכֶּסֶף מִשְׁנֵה פֶרֶשׁ לְדַבְרֵי הַרְמַב"ם, כְּשֶׁאֹחֲזוּ בָּהּ וְהִיא נְחִיבָאָת תּוֹךְ יָדוֹ וְכוּפֵף אוֹתָהּ הִיא מְזִיזָה אוֹתָהּ: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם כיון שהגיעה תנועה לכלים האלה מגוף הזב הרי כבר טימאם והוא מדרסו כיון שבכחו הניעם כאילו נתלה באלו הכלים או נשען עליהן וכן האדם עצמו שהניעו הזב נטמא אמר יתברך (ויקרא טו) וכלי חרש אשר יגע בו הזב ישבר ואמרו (שם ו) וכלי חרש אשר תבושל בו ישבר מה בו האמור להלן מאוירו אף כאן מאוירו ומשום שנתבאר לנו בקבלה המורה עליו בג"ש שהזב לא יטמא כלי חרס אלא מאוירו אבל כשנגע בו מאחוריו אינו מטמא אמרו מאחר שלמדנו שאינו מטמא אותו אלא מאוירו מה ת"ל אשר יגע בו מגע שהוא ככולו הוי אומר הסיטו ועל כן הוא העיקר אצלנו שהזב מטמא בהיסט והוא ההיסט אשר יסיט הזב לטהור כמו שיהיה האיש הטהור על קצה קורה יניע הזב הקצה האחר עד שיתחדש לטהור תנועה מחמת הזב הרי כבר נטמא ואם היו בגדים ראויים למדרס הוויין מדרס בתנאי שיהיו יושבים בספינה וכיוצא בה או רוכבים על גבי בהמה אשר אפשר שידרס עליהן אבל כשהן כלים שבאה להן תנועת ההיסט לבד הרי אלו טמאים כאילו נגע בהן אמנם כשהן יושבים או רוכבים אנו חוששים שמא דרס:

ואסדה. בלשון ערבי מערי"ה והיא ספינה קטנה מאד עוברים בה הנהר:

וספסל. כסא:

וגשיש. עצים ששמים בארץ תחת לוחות המטה שלא יפסדו :

וכלונס. קורה :

מחגירין. לשון חגר ר"ל כשיושבים עליהם בני אדם (נוטע) [נענע] בהם לכאן ולכאן.

ואילן שכחו רע ר"ל חלוש בענין שיטה באנשים אשר עליו.

וכבש גשר של עץ ושמור העיקר והוא היסט הזב כי עליו נבנו חוקי המסכתא ודיניהן ואין הלכה כרבי יהודה : (רמב"ם)

פרק ג - משנה ב

מְגִיפִין או פוֹתְחִין. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים, עַד שְׁיֵהָא זָה מְגִיף וְזָה פוֹתַח. מְעַלִּין זָה אֶת זָה מִן הַבּוֹר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, עַד שְׁיֵהָא הִטְהוֹר מְעַלָּה אֶת הַטָּמֵא. מִפְּשִׁילִין בְּחֻבְלִין. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים, עַד שְׁיֵהָיָה זָה מוֹשֵׁד הַיֶּלֶד וְזָה מוֹשֵׁד הַיֶּלֶד. אוֹרְגִים, בֵּין בְּעוֹמְדִין בֵּין בְּיוֹשְׁבִין אוֹ טוֹחְנִין. רַבִּי שְׁמַעוֹן מְטַהֵר בְּכֶלֶן, חוּץ מִן הַטוֹחְנִין בְּרַחֲמֵים שֶׁל יָד. פּוֹרְקִין מִן הַחֲמוֹר אוֹ טוֹעֲנִין, בְּזִמּוֹן שְׁמִשְׁאָם כָּבֵד, טִמְאִין. בְּזִמּוֹן שְׁמִשְׁאָם קָל, טְהוֹרִין. וְכֶלֶן טְהוֹרִין לְבָנֵי הַכְּנָסֶת וְטִמְאִין לְתַרוּמָה :

ר"ע מברטנורה **מגיפין**. סוגרים את הדלת : **או פותחים**. אותו יחדיו הזב והטהור **{ט}** : **עד שיהא זה מגיף**. לעולם אין כאן טמאה, עד שיהא זה מושף לפתח וזה מושף לסגר, שאין מניחים זה לזה : **עד שיהא הטהור מעלה את הטמא**. ואז בגדי הטהור טמאים מדרס, שכבד הטמא על הטהור ונשען עליו, ובגדיו של טהור טמאים מדרס. אבל טמא מעלה את הטהור, אין משענת הטמא על הטהור, ואין בגדיו של טהור טמאים מדרס. ואין הלכה כרבי יהודה : **מפשילין בחבלין**. הזב והטהור יחדיו גודלים בחבליים. ואפלו שניהם מצד אחד : **זה מושף הילף וזה מושף הילף**. זה עומד למזרח ומושף אליו, וזה עומד למערב ומושף אליו : **בין בעומדים**. יש דברים נארגים מעמד, ויש מישב, והטמא והטהור אורגים ביחד, או טוחנים : **רבי שמעון מטהר בכלן**. ואין הלכה כרבי שמעון : **בזמן שמשאן כבד טמאים**. דשקמא מתוך כבד המשא נשען הזב על הטהור ונמצא טהור מסיטו, או טהור נסט עליו : **וכלן**. אפלו משאן כבד : **טהורים לבני הכנסת**. כלומר לאוכלים חליהן בטרה, שאין זה הסט גמור וכל שכן שספק הוא : **וטמאין לתרומה**. מדרבנן, ואפלו בספק **{י}** : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **{ט}** וטמא, דאי אפשר שלא יהיו נתלין זה על זה קצת. מהר"ם : **{י}** והואיל ואינו אלא ספק, אין שורפין עליו את התרומה. הראב"ד : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם מגיפין. סוגרים השער יחדיו או פותחים אותו יחדיו :

מפשילין בחבליים. מותחין החבליים יחדיו :

פורקין. מורידין המשא מעל הבהמה וטוענין מגביהין המשא על הבהמה ואלה כולם מינים מן ההיסט ואמר וכולן ר"ל כל מה שזכר מראש הפרק שהן כולן טמאים והן ראשון לטומאה לענין תרומה ומה שעליה בקדושה אמנם לענין שימנע מבית הכנסת עד שייחדו לו מקום כזבים וכמצורעים לא ואין הלכה כר' יהודה ולא כר"ש : (רמב"ם)

הָזָב וְהַטְּהוֹר שְׁיָשְׁבוּ בְּסִפִּינָה גְדוֹלָה, אִיזוֹ הִיא
סִפִּינָה גְדוֹלָה. רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר, כֹּל שְׂאִינָה
יְכוּלָה לְהֵמִיט בְּאָדָם. יָשְׁבוּ עַל הַנֶּסֶךְ, עַל
הַסִּפְסָל, עַל הַגָּשִׁישׁ שֶׁל מֵטָה וְעַל הָאֲכֻלֹּנֶס
בְּזִמָּן שְׂאִינָן מִחֲגִירִין, עָלוּ בְּאֵילָן שְׁכָחוּ יָפָה,
בְּסוּכָה שְׁכָחָה יָפָה, וּבְסֻלָּם צוּרֵי אוֹ מְצָרֵי
בְּזִמָּן שֶׁהוּא קָבוֹעַ בְּמִסְמֵר, עַל הַכֶּבֶשׂ, עַל
הַקּוֹרָה וְעַל הַדָּלֶת בְּזִמָּן שֶׁהוּא עֹשׂוֹיִין בְּטֵיט
אֶפְלוֹ מִצַּד אֶחָד {יא}, טְהוֹרִין. הַטְּהוֹר מִכָּה אֶת
הַטָּמֵא, טְהוֹר. הַטָּמֵא מִכָּה אֶת הַטְּהוֹר, טָמֵא,
שָׂאִים יִמְשְׁדוּ הַטְּהוֹר, הֲרִי הַטָּמֵא נוֹפֵל:

ר"ע מברטנורה **כל שְׂאִינָה יְכוּלָה לְהֵמִיט בְּאָדָם**. שֶׁהִיא גְדוֹלָה כָּל כָּךְ
שֶׁכְּשֶׁעוֹלָה בָּהּ אָדָם אֵינָה מִתְמוֹטְטֶת: הַטְּהוֹר מִכָּה אֶת הַטָּמֵא. אֶת
הָזָב: הֲרִי הַטָּמֵא נוֹפֵל. שֶׁכֵּן דֶּרֶךְ הַמִּכָּה אֶת חֲבֵרוֹ, אִם הָיָה חֲבֵרוֹ נִמְשָׁד
הָיָה הַמִּכָּה נוֹפֵל, וּלְכַךְ נִחְשָׁב זֶה הַמִּכָּה כְּנִשְׁעוֹן עַל הַטְּהוֹר. וְדוֹקָא לְעֵינֵינוּ
טָמֵאִים מִדֶּרֶס אֵירִי, דְּטְהוֹר הַמִּכָּה אֶת הַטָּמֵא, טְהוֹר מִטָּמֵאִים מִדֶּרֶס.
אֲבָל טָמֵא הוּא, שֶׁהֲרִי נִשְׁעוֹן עַל הָזָב. וְטָמֵא הַמִּכָּה אֶת הַטְּהוֹר, בְּגִדְיוֹ
טָמֵאִים מִדֶּרֶס, דִּהְיוּ כְּאֵלוֹ הָזָב נִשְׁעוֹן עָלָיו: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {יא} אֶפְלוֹ כו'. פְּרוּשׁ, אֶפְלוֹ שֶׁעָלוּ מִצַּד אֶחָד. הַרְמַב"ם: (עיקר
תוי"ט).

רמב"ם לַהֵמִיט בַּהּ אָדָם. שֶׁתִּטָּה בּוֹ כְּשֶׁעוֹלָה בָּהּ וְכִבֵּר נִתְבָּאֵר לָךְ כִּי אָמְרוּ
בְּתַחֲלַת הַפֶּרֶק סִפִּינָה וְלֹא בִיאָרָה הִיא סִפִּינָה קִטְנָה שֶׁהִיא מִטָּה בְּאָדָם
וְהַמֵּאֵמֵר כּוֹלוֹ מִבּוֹאֵר מִמָּה שֶׁקִּדְּמָה בִּיאוּרוֹ בְּפֶרֶק זֶה: (רמב"ם)

פרק ד - משנה א

רבי יהושע אומר, נדה שישבה עם הטוהורה במטה **[א]**, כפה שבראשה טמא מדרס. ישבה בספינה, כלים שבראש הנס שבספינה טמאין מדרס. נוטלת ערבה מלאה בגדים, בזמן שמשאן כבד, טמאין **[ב]**. בזמן שמשאן קל, טהורין **[ג]**. זב שהקיש על כצוצרא, ונפל כפר של תרומה, טהור:

ר"ע מברטנורה רבי יהושע אומר כפה שבראשה. לרבותא נקטה, דאפלו צעיר שבראש הטוהורה נחשב כאלו ישבה עליו הנדה, אף על פי שאינה יושבת עליו. ופליג אסתם מתניתין דפרקין דלעיל דלא מטמא אלא בגדיהן ולא כפה שבראשן: **כלים שבראש הנס**. הא נמי לרבותא נקט, דאף על פי שהם בגבה בראש הנס שלא במקום דריסה, אפלו הכי טמאים מדרס. ובספינה קטנה ובמטה מחגרת אירי, כההיא דריש פרקין דלעיל, אלא דתנא דלעיל לא מטמא כלים שבראש הנס. ואין הלכה כרבי יהושע: **בזמן שמשאן כבד טמאים מדרס**. ואף על פי שלא נגעה בגדים, דחשבינא לה כאלו נשענת על הבגדים: **כסוסטרא**. כמו גזוזטרא, כמין נסר הבולט מכתל העליה לחוץ: **ונפל כפר של תרומה**. שעל הכסוסטרא: **טהור**. הכפר. ואף על פי שנפל מחמת הקש של זב, לא חשיב ליה כהסט, משום דכחה של כסוסטרא יפה: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **[א]** נדה כו'. והוא הדין זב וטהור. ועין תוספות יום טוב: **[ב]** **טמאין**. נראה לי דמירי שנושאת הערבה בחיקה לפניה, וכשמשאן כבד מכריעות אותה עד שהיא נשענת ונתלית עליהם. ועין תוספות יום טוב: **[ג]** **טהורין**. הבגדים מטמאת מדרס. ואף שהערבה טמאה מגע זב, ואדם הנוגע

בְּזָב מְטֵמָא בְּגָדִים כָּל זְמַן שְׁלֵא פִּרְשׁ, כְּלֵי הַנוֹגַע בְּזָב אֵינּוּ מְטֵמָא בְּגָדִים אֶפְלוּ
בְּעוֹד שְׁלֵא פִּרְשׁ. הַר"שׁ: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם רבי יהושע חולק על הסתם הקודם אשר אין מטמא מדרס אלא כשהם יושבים בספינה או באסדה אבל לא בצדה וכן לא ישים ת"ק כלים שבראש הנס והוא ראש התורן מדרס אחר כן אמר ר' יהושע כי הנדה הזאת כשנשאה עריבה מלאה בגדים וכבד עליה משאה ואע"פ שלא נגעה בבגדים הרי אותן הבגדים מדרס וכאילו נסמכה על אותן בגדים:

הקיש על כצוצרא. כשהכה על כצוצרא הנקרא בל' ערבי כיבי"ם והניע אותו והפיל ככר של תרומה בהנעת הכצוצרא הרי הוא טהור. ולא נאמר מכח הזב נתנענע ואין הלכה כרבי יהושע: (רמב"ם)

פרק ד - משנה ב

הַקִּישׁ עַל הַמְּרִישׁ **[ד]**, עַל הַמְּלָבָן, עַל הַצָּנוֹר, וְעַל הַדָּף, אֵף עַל פִּי שֶׁהוּא עֹשׂוֹי בַּחֲבָלִים, עַל הַתַּנּוֹר, וְעַל הַיָּם, וְעַל אֶצְטָרְפֵל, וְעַל חֲמוֹר שֶׁל רַחֲמִים שֶׁל יָד, וְעַל סָאָה שֶׁל רַחֲמִים שֶׁל זֵיתִים, רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר, אֵף עַל קוֹרֵת הַבִּלְגִּין, טָהוֹר:

ר"ע מברטנורה מריש. קוֹרֵת גְּדוֹלָה שֶׁבוֹנִים בְּפִיָּה וְרֵאשֵׁי קוֹרוֹת הַגָּג כְּלָן סְמוּכוֹת עָלֶיהָ, וְהִיא מְנַחֶת עַל גְּבֵי עַמּוּדִים: **מְלָבָן.** כְּמִין רְבוּעַ שֶׁל קוֹרוֹת קְבוּעוֹת בְּאַרְץ: **צָנוֹר.** מְרֻזָּב שֶׁל מִים: **אֵף עַל פִּי שֶׁהוּא עֹשׂוֹי בַּחֲבָלִים.** שֶׁאֵינּוּ קְבוּעַ בְּאַרְץ אֶלָּא קְשׁוּר בַּחֲבָלִים וְאֵין כָּחוֹ זָפָה כָּל כָּד: **וְעַל הַיָּם.** הֶקֶף שֶׁל יַעַץ שֶׁהִקְמַח מִתְקַבֵּץ בּוֹ **[ה]** בְּשַׁעַת הַטְּחִינָה: **אֶצְטָרְפֵל.** עֲגוּלָה שֶׁל יַעַץ שֶׁמְעַמִּידִין הַרַחֲמִים עָלָיו. וְשִׁנְיָהוּן קְבוּעִים הֵן: **חֲמוֹר שֶׁל רַחֲמִים שֶׁל יָד.** בְּנִין שֶׁל יַעֲצִים שֶׁהַרַחֲמִים שֶׁל יָד קְבוּעִים בָּהֶן: **וְסָאָה שֶׁל רַחֲמִים.** מִדָּה גְּדוֹלָה וְקְבוּעָה בְּקַרְקַע: **קוֹרֵת הַבִּלְגִּין.** קוֹרֵת שֶׁבַעַל הַמְּרַחֵץ יוֹשֵׁב עָלֶיהָ. וְכָל הַגֵּי אִם הַקִּישׁ עָלֶיהֶן הִזָּב וְנִפְלַח הַכֶּפֶר שֶׁל תְּרוּמָה מִכַּח הַהֶקֶשׁ, טָהוֹר,

דְּכַחֵן יָפָה וְלֹא חָשִׁיב הָסֵט. וּבְקוֹרַת הַבְּלָגִים נֶחְלָקוּ. וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי יוֹסִי : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {ד} **הקיש כו'**. בַּתּוֹסֶפֶתָא, זֶה הַכֶּלֶל, כָּל שֶׁנֶּפֶל מִכַּח הָסֵטוּ [הִינּוּ שִׁכְחוּ רַע], טָמֵא. מִכַּח הָרַעְדָּה [שִׁכְחוּ יָפָה], טָהוֹר. וְעֵינִן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב : {ה} וְקִלְתָּ דְלִקְמֵן עֲשׂוּי שְׁלֵא יִתְפָּזֵר הַקְּמַח וְשִׁיפֵל לְתוֹךְ הַיָּם. אָבֵל הָרִ"ש פִּרְשׁ, יָם שֶׁל בֵּית הַבַּד : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם אני אבאר הענין ואחר אפרש השמות וזה שהוא אומר כשיהיה הדבר שיכה עליו הזב חזק וקיים מעט התנועה כפי כחו וקיומו בקרקע והפילה דבר שהניעו בתנועתו בהכאתו הרי הדבר ההוא הנופל או מתנדנד טהור לפי שהתנועה המגעת לו מן הזב חלושה מאד וכשיהיה הדבר אשר יכה עליו הזב מניע דבר אחר רעוע ממחר התנועה ממניע כל דהו הרי הדבר המתנועע על ידי הדבר הממהר התנועה טמא וכאילו הזב הניעו בידו ר"ל בהיסטו וזה שאמרו בכאן טהור ר"ל כי הדבר המתנועע כשיכה הזב על אחד מאלה טהור מפני קיומו ומיעוט תנועתו מחמת הזב ובתחלה זוכרם לפי שהוא תבניתם וקיומם בבנין בזמן ההוא והעיקר כבר הודעתוך אשר בו תדע היות איזה דבר יניע הזב ונפל בתנועתו דבר אחד אם יהיה הדבר הנופל טמא או טהור :

ומריש. היא קורה גדולה אשר משימים על העמודים וקצות קורות הגג סומכות עליה אשר אנו קורין אותו בלשון ערבי אל נש"ף :

ומלבן. רבוע של קורות יהיו על הקרקע נטועות כדמות מעקה וצינור בלשון ערבי מסא"ב וכן לוח אמר אפילו היה קשור בחבלים אשר תקל תנועתו יותר מאשר היה בנוי :

ויס. סיבוב של עץ יתקבץ בה קמח כדמות חוק בלשון ערבי והוא ג"כ קבוע קצתו בקרקע ואצטרובל סיבוב של עץ שהוא תחת הרחים כדי שינשאו מן הקרקע בעת טחינה והיא ג"כ בנויה בקרקע :

וחמור של רחים. קורה שסומכים בה הרחים היו קורין לה חמור :

וסאה של רחים. מדה גדולה קבועה קצתה בקרקע ג"כ :

וקורת הבלנים. קורה של בלנים שהיתה צורתה מפורסמת אצלם ולפי דמותה והנחתה בבנין נפל החילוק ביניהם אם תנועתה קלה אז יהיה הדבר הנופל בתנועתה טמא ואם תנועתה כבדה תהיה טהור: (רמב"ם)

פרק ד - משנה ג

הקיש על הדלת, על הנגר, על המנעול, על המשוט, ועל הקלת, ועל אילן שפחו רע, ועל סוכה שפחה רע, על אילן יפה, על סלם מצרי בזמן שאינו קבוע במסמר, על הכבש, על הקורה ועל הדלת בזמן שאינו עשויין בטיט, טמאין. על השדה, על התבה ועל המגדל, טמאין. רבי נחמיה ורבי שמעון מטהרין באלו:

ר"ע מברטנורה הנגר. יתד הנעוץ אחורי הדלת בנקב שבאסקפה: מנעול. שסוגרים בו הפתח: משוט. שפנהיגין בו את הספינה. ולשון מקרא הוא, כל תופשי משוט, ביחזקאל [כז]: קלת. עגול של עץ שסביב לרחים התחתונה לקבל הקמח הנטחן שלא יפל לארץ, ומטלטל הוא: ועל סוכה שפחה רע. ועומדת באילן שפחו יפה: טמאין. דכל הני אין כחן יפה, וכח הקש הזב בהו חשיב הסט: מטהרים באלו. אשדה תבה ומגדל קאי. להכי תנינהו תנא קמא לחודיהו. ואין הלכה כרבי נחמיה ורבי שמעון: (ר"ע מברטנורה).

רמב"ם נגר. הוא יתד ונקרא בלשון ערבי אל מתרא"ה

ומנעול במה שסוגרין הפתח

ומשוט בלשון ערבי מגרא"ף

וקלת סיבוב של עץ שעושים סביב הרחים כדי שלא יפרח האבק מן הדבר
הנטחון כמו שבארנו ברביעי מבתרא (ב"ב סה. בפיה"מ) ואין הלכה כר' נחמיה
ור"ש : (רמב"ם)

פרק ד - משנה ד

זב שהיה מטל על חמשה ספסלים או על חמש
פנדות, לארכו, טמאין. לרחבו, טהורין. ישן,
ספק שנתהפך עליהן, טמאין. היה מטל על
נשה כסיות, שתי ידיו על שנים, שתי רגליו
על שנים, ראשו על אחד, גופו על אחד, אין
טמא אלא זה שתחת הגוף. עומד על שני
כסאות, רבי שמעון אומר, אם רחוקין זה
מזה, טהורין :

ר"ע מברטנורה פנדות. כעין פיסין ארכין [ו] : לארכו. ששוכב לארכו של
ספסלים או של פנדות [ז] : טמאים. שכל אחד ואחד נשען רבו של זב
עליהן, פעמים על זה פעמים על זה : לרחבו. ששוכב ארכו לרחבו :
טהורים. דאין רבו נשען על אחד מהן [ח], ואין [טמא] משכב ומושב
לעולם, עד שישען רבו עליו, דכתיב אם על המשכב הוא [ט], עד שינשא
רבו עליו : ישן. לרחבו, וספק אם נתהפך לארכו, טמאין : כסיות. לשון
רבים של כסא [י] : שתחת הגוף. לפי שרבו נשא עליו. והאחרים טמאים
מגע הזב. אבל אין להם תורת משכב ומושב להיות אב הטמאה לטמא
אדם וכלים : אם רחוקים זה מזה טהורים. לפי שאין רבו נשא [יא] לא
על זה ולא על זה. ואין הלכה כרבי שמעון : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [ו] ונותנין בהם מעות וראויים לשמש שכבה עם מלאכתו,
שיושב עליהן והן מלאות מעות ופותח פיהם ונוטל, ואין צריך לומר לו עמד
ונעשה מלאכתו. רש"י : [ז] כגון ששוכב על מעיו או פרקדן וארכו מטל על
ארכו. רש"י : [ח] ולפי זה אתנא כרבי שמעון דסוף פרקין. ורבי יוסי מפרש

דְּאֵתִיא אֶפְלוּ כְּרַבָּנָן. וְטַעֲמָא דְטְהוּרִין, מְשׁוּם דְהוּוּ לְהוּ כֹּל אֶחָד מְסִיעֵ וְאִין בּוּ מִמֶּשׁ: {ט} וְלֹא דַק, דְזֵה נְאֻמְרָא עַל הַטְּהוּר הַשּׁוֹכֵב עַל מְשֻׁכָּב הַזֶּב. אֲבָל בְּזָב הָעוֹשֶׂה מְשֻׁכָּב נִדְרָשׁ מִדְּכֹתִיב וְכֹל הַמְשֻׁכָּב אֲשֶׁר יִשְׁכַּב וְגו'. וְהָא דְדַרְשִׁין רַבּוּ, מְשׁוּם דְרַבּוּ כִּכְלוּ: {י} וְקִשָּׁה קִצָּת, דְהִקְא תְנִי בִיּוֹ"ד וְלִקְמוֹן בְּאֶל"ף. וְנִרְאָה לִי כְּפִרוּשׁ הַרְמְב"ם שֶׁפְּתַב כְּסִיּוֹת כְּלֵי חֲגוּרוֹת שֶׁל עוֹר נְאוֹתִים לְמְשֻׁכָּב: {יא} אֲלֵא עַל שְׁתִּיחֹן בְּשׁוּהָ, חֲצִיּוֹ עַל כֹּל אֶחָד. אֲבָל אִם הִם קְרוּבִים, זְמַנִּין נִשְׁעוֹן רַבּוּ עַל אֶחָד. מְהַר"ם: (עֵיקָר תו"ט).

רמב"ם ספסלים. כסאות ארוכות:

פונדיות. כיסים ארוכים.

וכסיות כלי (חגורות של) עור נאותין למשכב ופיי לארכן טמאין הוא שיהיה אורך הזב על רוחב הפונדיות או הכסאות אשר יכלול אותו כולו כמו זה ועיקר ההלכה אמרו יתברך (ויקרא טו) וכל המרכב אשר ירכב עליו הזב יטמא ואמרו בסיפרא עד שינשא רובו עליו והעיקר אצלנו שאינו מטמא משכב עד שינשא רוב הזב עליו ואין הלכה כר"ש: (רמב"ם)

פרק ד - משנה ה

עֶשֶׂר טְלִיּוֹת זֹו עַל גֵּב זֹו, יִשָּׁן עַל גֵּבֵי הָעֲלִיוֹנָה, כִּלְכֹן טְמֵאוֹת. הַזֶּב בְּכַף מְאֻזְנִים וּמְשֻׁכָּב וּמוֹשָׁב כְּנַגְדּוֹ, כָּרַע הַזֶּב, טְהוּרִין. כָּרַעוּ הוּן, טְמֵאִין. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר, בִּיחִידִי, טְמֵא. וּבְמַרְבֵּיין, טְהוּר, שְׂאִין אֶחָד נוֹשֵׂא אֶת רַבּוּ:

ר"ע מברטנורה **עֶשֶׂר טְלִיּוֹת**. לְשׁוֹן רַבִּים שֶׁל טְלִית. וְעֶשֶׂר לָאוּ דְוָקָא, דְאֶפְלוּ אֶלְף טְלִיּוֹת וְאֶבֶן גְּדוֹלָה עַל גֵּבּוֹ, וְיִשָּׁב הַזֶּב עַל הָאֶבֶן, כֹּל הַטְּלִיּוֹת שֶׁתַּחְתֶּיהָ מְטַמְּאוֹת מוֹשָׁב, דְּמְשֻׁכָּב וּמוֹשָׁב מְטַמְּאִין תַּחַת אֶבֶן מְסַמָּא: **כָּרַע הַזֶּב טְהוּרִים**. מִדִּין מְשֻׁכָּב, אֲבָל טְמֵאִין בְּמִשְׁאֵה הַזֶּב: **בִּיחִידִי**. מְשֻׁכָּב אֶחָד: **טְמֵא**. שְׁהַרִי רַב הַזֶּב נִשָּׂא עֲלָיו: **וּבְמַרְבֵּים**. בְּמְשֻׁכְבוֹת רַבּוֹת בְּכַף

מֵאֲזַנִּים כְּנֶגֶד הַזָּב : שְׂאִין אֶחָד מֵהֶן נוֹשֵׂא אֶת רֵבּוֹ. דְּכִי כָרְעוּ הֵן, אֵין רֵבּוֹ
שֶׁל זָב נֹשֵׂא עַל אֶחָד מֵהֶן, אֶלָּא כָּל אֶחָד מֵהַמְשֻׁכָּבוֹת נֹשֵׂא מֵעוּטוֹ שֶׁל זָב :
(ר"ע מברטנורה).

רמב"ם טליות. קיבוץ טלית ואמרו עשרה לשון רבוי וכן אם היו אלף והאבן
מלמעלה וישב הזב או הנדה על אותה האבן נטמא הבגד התחתון וחזרו
כולן משכב כמו שבארנו בתחלת כלים כי המשכב מטמא מתחת אבן מסמא
וכשכרע הכף אשר בה הזב אין המשכב ההוא והמושב מדרס והוא ענין
אמרו טהורין לפי שהזב כשהסיט כלי או נשאו אינו משים אותו משכב כמו
שבארנו וכשכרע הכף אשר בו המשכב ה"ז חוזר טמא מדרס לפי שכבר
נתלה הזב במשכב ההוא וכבר קדם לנו כי הזב מטמא את המשכב בה'
דרכים ומן כללם נתלה ואמר ר' שמעון כי כשהוא המשכב אשר הכביד הזב
אחד וכרע בו אז יהיה טמא מדרס אבל כשהן שתי משכבות או יותר
והכריעו את הזב אינה חוזרת משכב הזב כיון שכל אחד מכל המשכבות
לבדו אינו מכריע הזב אלא כולן ואנו צריכין במשכב שישא רוב הזב כמו
שזכרנו ועוד יבאר זה והנה כל משכב מהן נשא מיעוט הזב והוא אמרו שאין
אחד נושא את רובו ר"ל שאין המשכב הא' נושא את רוב הזב ואין הלכה
כר"ש : (רמב"ם)

פרק ד - משנה ו

הַזָּב בְּכַף מֵאֲזַנִּים וְאֶכְלִין וּמִשְׁקִין בְּכַף שְׁנֵיָהּ,
טְמֵאִין. וּבִמֵּת, הַכֹּל טָהוֹר, חוּץ מִן הָאָדָם **[יב]**.
זֶה חֹמֶר בְּזָב מִבִּמֵּת. חֹמֶר בִּמֵּת מִבְּזָב, שֶׁהַזָּב
עוֹשֶׂה מִשְׁכָּב וּמוֹשֵׁב מִתְּחִתּוֹ לְטֵמֵא אָדָם
וּלְטֵמֵא בְּגָדִים, וְעַל גַּבּוֹ מִדָּף **[יג]** לְטֵמֵא אֶכְלִין
וּמִשְׁקִין, מֵה שְׂאִין הַמֵּת מְטֵמֵא. חֹמֶר בִּמֵּת,
שֶׁהַמֵּת מְטֵמֵא בְּאֵהָל וּמְטֵמֵא טֵמֵאת שְׂבָעָה,
מֵה שְׂאִין הַזָּב מְטֵמֵא :

ר"ע מברטנורה טמאין. בין כרע הזב, בין כרעו אכלין ומשקין, נטמאו טמאת הסט: **ובמת הכל טהור.** בין מושב ומשכב, בין אכלים ומשקין, בין כרע המת בין כרעו הם, דכל טמאות המסיטות טהורות, חוץ מהסטו של זב. ואם כרעו הן, נמי טהורים, דכל שהמת נשא עליו כגון בכף מאזנים לבד מאהל, טהור, חוץ מן האדם, דבזמן שמכריע את המת, טמא מפני שהסיטו, כדאמרין בפרק בתרא דנדה (דף סט), אטו מת מי לא נטמא במשא: **מדף.** לשון טמאה קלה, כדכתיב (ויקרא כו) קול עלה נדף. ורמב"ם פ"ש, מדף מלשון ריחו נודף, שריח טמאת הזב הולכת למרחוק לטמא כל הכלים שעל גביו אף על פי שלא נגע בהם. אבל לא כטמאת הכלים שתחתיו, שכלים על גבי הזב, אף על פי שיש דברים חוצצים בינם לבין הזב, כלם טמאים טמאה קלה לטמא אכלים ומשקין, אבל לא לטמא אדם וכלים. ואלו כלים שתחתיו (ד) אפלו הן מאה זה על גב זה, התחתון שבכלם טמא טמאה חמורה לטמא אדם לטמא בגדים כמו העליון: **ועל גביו מדף.** נהי דמת נמי מטמא כלים שעל גביו טמאת מדף לטמא אכלים ומשקין, דטמאה בוקעת ועולה, מכל מקום אם [היה המת בעליה, והמשכבות והמושבות בבית עד שמי הקורה, והנסרים נכפפים מכבד המת ומכבידו על המשכבות, או] המת (טו) בבית סמוך לשמי קורה, והמשכבות בעליה, ונכפפים הנסרים מכבד המשכבות ומכבידים על המת, כי האי גונא בזב טמא מתחתיו לטמא אדם לטמא בגדים, ועל גביו לטמא אכלים ומשקין, ובמת בין על גביו בין מתחתיו טהור: **מה שאין המת מטמא.** דמתחתיו אפלו תהא טמאה בוקעת ויורדת, מכל מקום אין משכב ומושב שתחתיו מטמא אדם לטמא בגדים: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט (יב) ובמת כו'. והנה מצי נמי למתני ובנבלה הכל כו' חוץ כו': (יג) **מדף כו'.** בספרי יליף להו מקראי. ועין תוספות יום טוב: (יד) פ"ש, הראויים למשכב ומושב: (טו) כל זה הוה מלשון הר"ש. אבל לפי שגרת לשון הר"ב אין צריך להכניס כל זה בלשוננו. אך לפי זה צריך להגיה בסמוך ושכן צריך לומר, כי האי גונא בזב טמא לטמא כו' ובמת טהור. ועין תוספות יום טוב: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם אין חילוק בכאן בין כרע הזב או כרעו אוכלין טהורין שהרי הן אוכלין טמאין בהיסט הזב כמו שקדם מגע שהוא ככולו אמנם הצרכנו שם במשכב שיכרע כדי שישב אב מאבות הטומאות כאילו ישב הזב עליו כמו שבארנו ואמרו ובמת הכל טהור ר"ל כי המת שיהיה בכף מאזנים ואוכלין ומשקין או כלים או משכבות בכף שניה בין אם כרעו הן או כרע המת הכל טהור לפי שהמת אינו מטמא משכב ומושב כמו שיתבאר והוא ג"כ אינו מטמא כשהסיט ואחר כן אמר חוץ מן האדם כי כשהיה המת בכף מאזנים והאדם בכף שניה וכרע החי נטמא בהיות נושא המת ופשוט הוא כי כ"מ

שנאמר מת הכונה בו הדבר המטמא מן המת והוא כזית מבשרו ואבר ממנו ושאר מה שנתבאר בשני של אהלות וכבר ביארנו טומאת משכב ואמרנו שעניינה כשישב הזב אפי' על הבגדים מרובין והאחד על השני חוזר התחתון משכב הזב ואע"פ שלא נגע בו וזה בלבד בזב אמנם במת דין הכלים שתחתיו או הנוגע בהן שוין וכבר נתבארו דינים אלו בראשון של אהלות. אמר הקב"ה (ויקרא טו) כל המשכב אשר ישכב עליו הזב יטמא ולא אמר כל המשכב אשר ישכב עליו יטמא והיה הענין חוזר על הזב קדם זכרו דקדקו מזה ואמרו הזב לא המת

וטומאת מדף הוא מה שאגיד לך וזה כי הזב וחביריו רוצה לומר זבה ונדה ויולדת כשהיה עליו למעלה ממנו אוכלין ומשקין נטמאו ואפילו אם היו בינו ובינם חציצות רבות וכן כשיש למעלה מן הזב כלים מונחים זה על זה הרי הכלי העליון טמא טומאת מדף ואע"פ שבינו ובין הזב חציצות רבות אמנם הכלי ההוא טמא טומאה קלה ר"ל שאינו אב הטומאה אבל דינו כדין כלים שנגעו בזב אשר מטמאין אוכלין ומשקין בלבד לא אדם וכלים וכבר נתבאר לך כי כל הכלים הראויים למשכב שתחת הזב כולן אב הטומאה ואין חילוק בין המשכב התחתון הדבק בקרקע או המשכב הדבק לגופו וכל הכלים אשר על הזב כולן ראשון לטומאה ואין חילוק בין הבגד הדבק בגופו מלמעלה ובין הבגד העליון אשר כנגד הרקיע הכל טמא טומאת מדף ואין הדין הזה במת אבל דין כלים שעל גבו או כלים שתחתיו או כלים שנגעו בו דין אחד לכולן והוא מה שנתבאר בבי' של אהלות ותלמוד הענין הזה בזב מאמרו בו וכל כלי עץ ישטף במים אמרו בספרא מה בא זה ללמדנו אם ללמד שיטמא כלי שטף במגע הרי כבר נאמר והנוגע בבשר הזב יכבס בגדיו אם הנוגע בו מטמא כלי שטף במגע הוא עצמו לא יטמא כלי שטף במגע א"כ למה נאמר וכל כלי עץ ישטף במים אלא אלו אוכלין ומשקין וכלים שעל גבי הזב ואמרו עוד וכל כלי עץ ישטף במים מלמד שהוא עושה על גבו מדף והלשון הזה של מדף משתמשין בו בענין אחר של טומאה כמו שביארנו בי' של פרה ועל אותן הענינים אמרו בש"ס (נדה ד:) מאי מדף כדכתיב קול עלה נדף ר"ל כי הוא מענין התנועה ופירוש הזה אינו מן הגמרא אלא שכתבוהו בגליון מן פירוש סבוראי וכתבן המעתיק בתוך הדברים ולא נזכרו עליהן אמנם הענין אשר אנחנו בו בכאן עיקרו מנדף והוא יוצא ממאמרם ריחו נודף ר"ל יריח למרחוק הרבה והפליג הענין הזה על הזב אשר יטמא כלים שעל גביו ואפי' אם היה ביניהן חציצה רבה כאילו יעבור ריחו ויגיע אליהם ויטמאם על דרך הדמיון : (רמב"ם)

הָיָה יוֹשֵׁב עַל גְּבִי הַמָּטָה וְאַרְבַּע טְלִיּוֹת תַּחַת אַרְבַּע רַגְלֵי הַמָּטָה, טְמֵאוֹת, מִפְּנֵי שְׂאִינָה יְכוּלָה לְעֹמֵד עַל שְׁלֹשׁ. רַבִּי שְׁמַעוֹן מְטַהֵר. הָיָה רוֹכֵב עַל גְּבִי בְּהֵמָה וְאַרְבַּע טְלִיּוֹת תַּחַת אַרְבַּע רַגְלֵי בְּהֵמָה, טְהוֹרוֹת, מִפְּנֵי שֶׁהִיא יְכוּלָה לְעֹמֵד עַל שְׁלֹשָׁה. הֵיטָה טְלִית אַחַת תַּחַת שְׁנֵי יָדַיִם, תַּחַת שְׁנֵי רַגְלָיִם, תַּחַת יָד וְרַגֶּל, טְמֵאָה. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר, הַסּוּס מְטַמֵּא בְּרַגְלָיו וְהַחֲמוֹר בְּיָדָיו, שְׁמִשְׁעָנָת הַסּוּס עַל רַגְלָיו וּמִשְׁעָנָת הַחֲמוֹר עַל יָדָיו. יוֹשֵׁב עַל קוֹרַת בַּיִת הַבַּד, כְּלָיִם שְׁבָעֶקֶל טְמֵאִין. עַל הַמְּכַבֵּשׁ שֶׁל כּוֹבֵס, כְּלָיִם שֶׁתַּחֲתָיו, טְהוֹרִין. רַבִּי נַחֲמִיָּה מְטַמֵּא:

ר"ע מברטנורה שְׂאִינָה יְכוּלָה. וְכִיּוֹן דְּזָה אֵינּוּ יְכוּל וְזָה אֵינּוּ יְכוּל, כֹּל חַד וְחַד כְּלִיָּה מַעֲשָׂה עֲבִיד וְאִיכָּא רַבּוּ שֶׁל זָב נִשְׂא עֲלָיו: **רַבִּי שְׁמַעוֹן מְטַהֵר.** דְּבַעֵי שְׁעוֹר זִיבָה לְזָה וְשְׁעוֹר זִיבָה לְזָה, כְּלוּמַר רַבּוּ שֶׁל זָב מְכַבֵּיד עַל כֹּל אֶחָד וְאֶחָד. וְאִזְדָּא לְטַעֲמִיָּה דְּאָמַר לְעִיל בְּפִרְקִין בִּיחִידֵי טְמֵא, וּבְמַרְבֵּיִם טְהוֹר, שְׂאִין אֶחָד נוֹשֵׂא אֶת רַבּוּ. וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן: **הָיָה רוֹכֵב עַל גְּבִי בְּהֵמָה.** בְּעוֹמְדָת אִירִי, דְּאִי בְּמַהֲלָכָת, כֹּל שְׁעָה הָאֶחָת נִעְקָרַת וְעוֹמְדָת עַל שְׁלֹשׁ, וְטְמֵא מַה שֶׁתַּחֲתֵיהוֹן, שְׂאִינָה יְכוּלָה לְעֹמֵד עַל שְׁתַּיִם: **שִׂיכּוּלָה לְעֹמֵד עַל שְׁלֹשׁ.** הַלְפָדָּ כֹּל חַד וְחַד הוּי לִיָּה רַבִּיעֵי [טז], וְאֵינּוּ אֶלָּא מְסִיעַ, וּמְסִיעַ אֵין בּוּ מִמֶּשׁ. אֲבָל טְלִית אַחַת תַּחַת שְׁתַּיִם, טְמֵאָה, שְׂאִינָה יְכוּלָה לְעֹמֵד עַל שְׁתַּיִם: **רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר.** אַאֲרַבַּע טְלִיּוֹת תַּחַת אַרְבַּע רַגְלֵי בְּהֵמָה קָאִי: **הַסּוּס מְטַמֵּא בְּרַגְלָיו.** אִם זָב רוֹכֵב עֲלָיו וְטְלִית תַּחַת אַחַת מְרַגְלָיו שֶׁל סוּס, טְמֵאָה. אֲבָל תַּחַת יָדָיו, טְהוֹרָה, שְׂאִין מִשְׁעָנָתוֹ עַל יָדָיו. וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי יוֹסִי: **כְּלָיִם שְׁבָעֶקֶל טְמֵאִים.** דְּמִשְׁעָנָת הַקּוֹרָה עַל הָעֶקֶל. וְעֶקֶל הִיא הַכְּפִיפָה שְׁעוֹצָרִים בָּהּ הַזִּיתִים וְהִיא עֲשׂוּיָה כְּמִין קָפָה שֶׁל מַעֲשָׂה שְׁבָכָה, וְאַחַר שְׁעוֹצָרִים הַזִּיתִים וְנִשְׂאָר הַגָּפֶת שֶׁהוּא הַפְּסֻלָּת שֶׁל זִיתִים, מְכַנִּיסִין אוֹתוֹ בְּאוֹתוֹ עֶקֶל, וְנוֹתְנִים עַל הָעֶקֶל קוֹרָה לְהַכְּבִיד עֲלָיו: **הַמְּכַבֵּשׁ שֶׁל כּוֹבֵס.** לְאַחַר שֶׁכָּבְסוּ הַבְּגָדִים, מְקַפְּלִין אוֹתוֹן תַּחַת הַמְּכַבֵּשׁ לְכַבֵּשׁוֹ וְלִשְׁמַר קְפוּלוֹ: **כְּלָיִם**

שְׂתַחֲתִיּוֹ טְהוּרִים. שְׂאִין הַיּוֹשֵׁב בְּקֶצֶה הָאֶחָד שֶׁל מְכַבֵּשׁ מְכַבֵּד עַל הַכֵּלִים: וְרַבִּי נַחֲמִיָּה מְטַמֵּא. סָבַר אִי אֶפְשָׁר שְׂיִישֵׁב בְּקֶצֶה הָאֶחָד שֶׁל הַמְכַבֵּשׁ שֶׁלֹּא יִכְבֵּד עַל הַכֵּלִים [ז]. וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי נַחֲמִיָּה: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [טז] וְהוֹאִיל וְכָל אַחַת רְאוּיָה לְהִיּוֹת מְסִיעַ, וְאִין אָנוּ יוֹדְעִים אִיזוֹ יָד וְאִיזוֹ רֶגֶל הִיא שֶׁלֹּא הִיְתָה נִשְׁעָנֶת עָלֶיהָ, הָרִי לֹא הִחֲזָקָה טְמֵאָה בְּאַחַת מֵהֶן, וּלְפִיכָךְ כָּלֵן טְהוּרוֹת. הַרְמַב"ם: [יז] עַגְן בְּתוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב שֶׁהָאֲרִיז בְּטַעַם פְּלִגְתָּתָן עַל פִּי צוּרַת כֵּלִים הִלְלוּ שֶׁהִיוּ אֶצְלָם בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם רבי שמעון אומר שהזב לא נישא רובו על כל אחד לפי מה שבארנו אותו בכף מאזניים ואמנם דברי הכל בבהמה כולן טהורות סיבת זה מה שביאר הש"ס (שבת דף צג.). וזה כי העיקר אצלנו מסייע אין בו ממש וכאשר חשבו שאחד מאלה הדי' רגלים של בהמה שכבר נשא הרי הטלית אשר תחתיו טהורה לפי שסמיכות הבהמה ההיא על ג' הנשארים וזה הרביעי אע"פ שלא נשאתהו והוא עוזר אותן מסייע אין בו ממש וכן נאמר בכל רגל מדי' שהוא מסייע וע"כ כולן טהורות:

ועקל. הוא הקשר הסובב את הדבר הנסחט.

וקורת בית הבד הקצה האחד הוא למעלה מן העקל והיא סוחטתו ועל הקצה האחר היה יושב הזב:

ומכבש של כובס. מכבש שכובשין בו הכובסין הבגדים אחר שכבסן יכביד אותן תחת המכבש וכשישב הזב על קצה המכבש אשר הבגדים תחתיו הן טהורין וחיוב זה יודע מצורת מכבש של כובסין אצלם באותו זמן לפי שאין ספק כי כשישב הזב על אותו קצה לא יביא כובד על גבי הכלים שיהו משכב ור' נחמיה אומר כי הן שבין משכב כבר הוא מכביד עליהן ואין הלכה כר' נחמיה ולא כרבי שמעון ולא כרבי יוסי: (רמב"ם)

פרק ה - משנה א

הנוגע בַּזב או שֶׁהֲזַב נוֹגַע בּוֹ, הַמְסִיט אֶת הַזָּב או שֶׁהֲזַב מְסִיטוֹ, מְטַמֵּא אֶכְלִים וּמְשֻׁקִים וְכֻלֵי שְׁטָף בְּמַגֵּעַ, אֲבָל לֹא בַּמָּשָׂא. כָּלֵל אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻעַ, כָּל הַמְטַמֵּא בְּגָדִים בְּשַׁעַת מַגְעוֹ **[ג]**, מְטַמֵּא אֶכְלִים וּמְשֻׁקִין לְהִיּוֹת תַּחֲלָה, וְהַיָּדִים לְהִיּוֹת שְׁנִיּוֹת, וְאֵינוֹ מְטַמֵּא לֹא אָדָם וְלֹא כְּלֵי חָרֶס. לְאַחַר פְּרִישָׁתוֹ מִמְטַמְּאֵיו, מְטַמֵּא מְשֻׁקִין לְהִיּוֹת תַּחֲלָה, וְהָאֶכְלִין וְהַיָּדִים לְהִיּוֹת שְׁנִיּוֹת, וְאֵינוֹ מְטַמֵּא בְּגָדִים :

ר"ע מברטנורה הנוגע בַּזב. וְכֻלֵי שְׁטָף בְּמַגֵּעַ. דְּכִי הֵיכִי דְאָדָם הַנוֹגֵעַ בַּזָּב מְטַמֵּא בְּגָדִים בְּשַׁעַת מַגְעוֹ, כִּד מְטַמֵּא כָּל כְּלִים שֶׁנוֹגַע בָּהֶן בְּשַׁעַת מַגְעוֹ בַּזָּב, חוּץ מֵאָדָם וְכֻלֵי חָרֶס, דְּתַנַּיָא בְּתוֹרַת כְּהֻנִים, מִנִּין לַעֲשׂוֹת שְׂאֵר כְּלִים כְּבִגְדִים, תַּלְמוּד לּוֹמַר (ויקרא טו) וְטַמֵּא **[א]**. יְכוּל יְטַמֵּא אָדָם וְכֻלֵי חָרֶס, תַּלְמוּד לּוֹמַר בְּגָד **[ב]**, בְּגָד הוּא מְטַמֵּא וְאֵינוֹ מְטַמֵּא אָדָם וְכֻלֵי חָרֶס. וְדוֹקָא בְּשַׁעַת מַגְעוֹ בַּזָּב. אֲבָל פֶּרֶשׁ, לֹא, דְּכַתִּיב (ויקרא טו) וְאִישׁ אֲשֶׁר יִגַע בְּמִשְׁכָּבוֹ יִכַּבֵּס בְּגָדָיו וְרַחֵץ בַּמַּיִם וְטַמֵּא, בְּשַׁעַת מַגְעוֹ מְטַמֵּא בְּגָדִים. פֶּרֶשׁ, אֵינוֹ מְטַמֵּא בְּגָדִים: **אֲבָל לֹא בַּמָּשָׂא.** אִם בְּשַׁעַת מַגְעוֹ בַּזָּב נִשְׂא בְּגָדִים וְלֹא נִגַע בָּהֶן, טְהוּרִים: **כָּל הַמְטַמֵּא בְּגָדִים בְּשַׁעַת מַגְעוֹ.** כְּגוֹן הַנוֹגֵעַ בַּזָּב וְזָבָה וְיוֹלֶדֶת, וּבְמַעֲיָנוֹתֵיהֶם, בְּמִשְׁכָּבוֹ, וּבְמוֹשְׁבוֹ: **מְטַמֵּא אֶכְלִים.** לְהִיּוֹת תַּחֲלָה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא נֶחְשֵׁב כְּאֵב הַטַּמְאָה **[ד]** בְּשַׁעַת מַגְעוֹ, כִּינּוּן דְּאִמְרָה תוֹרָה שֶׁהוּא מְטַמֵּא בְּגָדִים: **וְאֵת הַיָּדִים לְהִיּוֹת שְׁנִיּוֹת.** אֲבָל גּוֹפּוֹ שֶׁל אָדָם, אֵינוֹ מְטַמֵּא, כְּדִקְתַּנִּי סִיפָא שְׂאֵינוֹ מְטַמֵּא אָדָם וְכֻלֵי

חָרָס: לְאַחַר פְּרִישָׁתוֹ. מִמְטַמְּאֵיּוּ מְטַמָּא אֶת הַמְשָׁקִין לְהִיּוֹת תְּחֵלָה. וְאַף עַל פִּי שְׂאִינוֹ אֶלָּא רֵאשׁוֹן לְטַמְּאָה, עוֹשֶׂה הַמְשָׁקִין תְּחֵלָה, דְּאֶפְלוּ שְׁנֵי לְטַמְּאָה מְטַמָּא מְשָׁקִין לְהִיּוֹת תְּחֵלָה. לְפִי שֶׁהוּן עֲלוּלִין לְקַבֵּל טַמְּאָה וְאֵינָן צָרִיכִין הַכָּשֶׁר כְּמוֹ הָאֶכְלִים, גָּזְרוּ בְּהוֹן שְׂיֵהִיו לְעוֹלָם תְּחֵלָה, גְּזָרָה מְשׁוּם מְשָׁקִין הַבָּאִין מִחֻמַּת שְׂרָץ שֶׁהֵם תְּחֵלָה מִן הַתּוֹרָה: **וְהָאֶכְלִים וְהַיְדִים לְהִיּוֹת שְׁנִיּוֹת.** דְּכִיּוֹן דְּפִרְשׁ מִמְטַמְּאֵיּוֹ, אֵינּוּ אֶלָּא רֵאשׁוֹן בְּעֵלְמָא: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [א] דְּהִנּוּה לִיה לְמִימַר וְרַחֵץ בְּמֵיִם בְּעָרְב, אֶלָּא לּוֹמַר דְּעוֹד טַמָּא גַם כֵּן כָּל כְּלֵי שְׂיִנְעָה בּוֹ. וְכִלְי שְׂטוֹף הֵינּוּ כָּל שְׂאָר כְּלִים חוּץ מִכְלֵי חָרָס. עַל שֵׁם שְׂיֵשׁ לָהֶם טְהָרָה בְּמִקְוָה. רש"י: **[ב]** דְּכִלְי שְׂטוֹף דּוֹמָה קֶצֶת לְבָגָד, דְּהוּי נְמִי כְּלֵי, מֵה שְׂאִין כֵּן הָאֲדָם. וְכִלְי חָרָס אֵין דּוֹמָה לוֹ, שְׂאִין לוֹ טְהָרָה בְּמִקְוָה: **[ג]** **כָּל הַמְטַמָּא כּו'.** כָּל אֲדָם הַמְטַמָּא קֹאמֵר, דְּהָא מְשַׁכַּחַת כְּלִים שְׂאִין מְטַמְּאִין כְּלִים, וְאִם נִגְעוּ מְטַמְּאִין אֶכְלִים לְהִיּוֹת תְּחֵלָה כְּדַמוּכַח בְּמִתְנִיתִין דְּלִקְמוֹן. דְּדוֹקָא בְּאִין נּוֹגְעִים מִיָּרִי סִיפָא, הָא נּוֹגְעִים מְטַמְּאִין שְׁנִים. וְכֵן הוּא בְּהַדְיָא בְּתוֹסְפָתָא. וְשֵׁם מְפָרֵשׁ הַר"ב דְּמִתְנִיתִין כָּל אֲדָם קֹאמֵר: **[ד]** כְּלוּמַר, לְעִנְיֵן אֶכְלִים וּמְשָׁקִים. וְאַף עַל פִּי שְׂאִינוֹ אַב הַטַּמְּאָה לְעִנְיֵן אֲדָם וְכִלְי חָרָס: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם הִיָּה זוֹכֵר לְעִיקָרִים אֲשֶׁר בִּיאָרְנוּ בַתְּחֵלֶת זֶה הַסֵּדֶר שֶׁאֵב הַטּוֹמָאָה הוּא אֲשֶׁר יִטְמָא אָדָם וְכִלִּים וְלֹד הַטּוֹמָאָה לֹא יִטְמָא אָדָם וְלֹא כִלִּים וְשִׁכַּל מֵה שֵׁנְטַמָּא בֵּאֵב הַטּוֹמָאָה הוּא רֵאשׁוֹן וְנִקְרָא ג"כ וְלֹד:

וְאִמַּר בְּהַלְכָה הַזֹּאת כֹּאשֶׁר יִטְמָא בִּזְבַּע בְּעוֹד שֶׁהוּא מְחוּבֵר בּוֹ הָרִי הוּא מְטַמָּא כִלִּים כְּשֶׁנִּגְעָה בְּהוֹן וְאֵע"פ שֶׁהוּא רֵאשׁוֹן לְטוֹמָאָה אִמְנֵם כֹּל זְמַן שֶׁהוּא מְחוּבֵר בֵּאֵב יִטְמָא כִלִּים וְזֶה מְצִינּוּ בַפְּסוֹק שֶׁאִמַּר שֶׁהוּא יִטְמָא בְּגָדִים בְּשַׁעַת מִגְעוֹ וְהוּא אִמַּר (וִיקְרָא טו) וְהַנּוֹגֵעַ בְּבֶשֶׂר הַזֵּב יִכְבַּס בְּגָדוֹ ר"ל כִּי כֹל זְמַן שֶׁהוּא נּוֹגֵעַ בְּבֶשֶׂר וְהוּא מְחוּבֵר בְּמִטְמָאִין כְּשֶׁנּוֹגֵעַ בְּבָגְדִים טַמְּאִים וְחִזְרוֹן רֵאשׁוֹן לְטוֹמָאָה לֹא שְׁנֵי וּבִסְפָרָא אִמַּרוּ וּמְטַמָּא שֶׁאֵר כִלִּים כְּבָגְדִים אֶלָּא כִלְי חָרָס בְּלֹבֵד אֵין מְטַמָּא אוֹתוֹ אֶלָּא אַב הַטּוֹמָאָה אוֹ הַמְשָׁקִין כְּמוֹ שְׁבֵאָרְנוּ בַתְּחֵלֶת הַסֵּדֶר

וְעִנִּין אִמַּרוּ אַבֵּל לֹא בְּמִשָּׂא הוּא שֶׁאִם נִשָּׂא אוֹכְלִים וּמְשָׁקִין בְּשַׁעַת מִגְעוֹ בִּזְבַּע אֵין מְטַמָּא אוֹתוֹן עַד שֶׁיִּגְעָה בְּהוֹן וְזֶה הַכֹּלל שֶׁאִמַּר ר' יְהוֹשֻׁעַ הוּא קִיִּים הוֹלֵךְ עַל הָעִקָּרִים הַקּוֹדְמִין וְאֵין חוֹלֵק עֲלֵיהָ וְסוּמוֹךְ עֲלֵיהָ: (רמב"ם)

פרק ה - משנה ב

וְעוֹד כָּלֹל אַחַר אָמְרוּ. כָּל הַנְּשָׂא עַל גְּבֵי הַזָּב, טָמֵא **{ו}**. וְכָל שֶׁהֵזַב נִשָּׂא עָלָיו, טָהוֹר **{ז}**, חוּץ מִן הָרְאוּי לְמִשְׁכָּב וּלְמוֹשָׁב וְהָאָדָם. פִּיצַד **{ט}**. אֲצַבְעוּ **{י}** שֶׁל זָב תַּחַת הַנְּדָבָד, הַטָּהוֹר מִלְמַעְלָן, מִטָּמֵא שְׁנַיִם וּפּוֹסֵל אֶחָד. פֶּרֶשׁ, מִטָּמֵא אֶחָד וּפּוֹסֵל אֶחָד. הַטָּמֵא מִלְמַעְלָן וְהַטָּהוֹר מִלְמַטָּן, מִטָּמֵא שְׁנַיִם וּפּוֹסֵל אֶחָד. פֶּרֶשׁ, מִטָּמֵא אֶחָד וּפּוֹסֵל אֶחָד. הָאֲכָלִין וְהַמִּשְׁקִין, הַמִּשְׁכָּב, וְהַמוֹשָׁב וְהַמִּדָּף מִלְמַעְלָן, מִטָּמֵאִין שְׁנַיִם וּפּוֹסֵלִין אֶחָד. פֶּרֶשׁוֹ, מִטָּמֵאִין אֶחָד וּפּוֹסֵלִין אֶחָד. וְהַמִּשְׁכָּב וְהַמוֹשָׁב מִלְמַטָּן, מִטָּמֵאִין שְׁנַיִם וּפּוֹסֵלִין אֶחָד. פֶּרֶשׁוֹ, מִטָּמֵאִין שְׁנַיִם **{יא}** וּפּוֹסֵלִין אֶחָד. הָאֲכָלִין וְהַמִּשְׁקִין וְהַמִּדָּף מִלְמַטָּן, טָהוֹרִין :

ר"ע מברטנורה כל הנשוא על גבי הזב. עליונו של זב ואפלו לא נגע בו הזב **{ה}**, ואפלו יש דברים הרבה חוצצים בינו לבין הזב, הכל טמא, דכתיב (שם) והנוגע בכל אשר יהיה תחתיו, מאי תחתיו, אילימא תחתיו דזב, הינו משכב, אלא בכל אשר יהיה הזב תחתיו, דהינו עליונו של זב, ונוהג בכל דבר, אפלו במידי דאין רגילות להיות עליו, ולא הוו כעין תחתיו, דאין נוהג אלא במידי דחזי ליה: חוץ מן הראוי למשכב ולמושב. והוא הדין למרכב **{ח}**. אבל שאינו ראוי, טהור, כגון אם כפה סאה שאינה עשויה לישיבה וישב עליה, יכול יהא טמא מושב, תלמוד לומר (שם) והישב על הכלי אשר ישב עליו הזב, מה שמיחד לישיבה, יצא זה שאומרים לו עמד ונעשה מלאכתנו: נדבד. שורת בגן החומה. כמו נדבכין די אבן גלל (בעזרא ו): הטהור מלמעלה. על הנדבד ומכביד על אצבעו של זב, דהשתא הוי נשא על גבי הזב ונחשב אב הטמאה: מטמא

שְׁנַיִם וּפּוֹסֵל אֶחָד. מְטֵמָא ראשון וְשֵׁנִי, וּפּוֹסֵל שְׁלִישִׁי בְּתַרוּמָה: **פֶּרֶשׁ.** שְׁיָרַד הַטְּהוֹר מִן הַנִּדְבָּךְ, אוֹ שֶׁסָּלַק הַזָּב אֶצְבְּעוֹ מִתַּחַת הַנִּדְבָּךְ. מְטֵמָא הַטְּהוֹר אֶחָד וּפּוֹסֵל אֶחָד, לְפִי שֶׁאִין הַטְּהוֹר אֶלָּא רֵאשׁוֹן מִכֵּיּוֹן שֶׁפֶרֶשׁ, דָּתוֹ לֹא מְטֵמָא בְּגָדִים, וְעוֹשֶׂה שְׁנֵי וְשִׁלְשִׁי בְּתַרוּמָה: **הֵטְמָא מִלְמַעְלָה.** עַל הַנִּדְבָּךְ, וְאֶצְבַּע הַטְּהוֹר תַּחַת הַנִּדְבָּךְ, וּמִכְּבִיד הֵטְמָא עָלָיו, הֵרִי הַזָּב נִשָּׂא עָלָיו, לְפִיכֵךְ מְטֵמָא שְׁנַיִם וּפּוֹסֵל אֶחָד: **וְהַמִּדְף.** כָּל כָּלִים שֶׁאֵינָם מְשֻׁכָּב וּמוֹשָׁב מִדְּף קָרִי לְהוֹ: **מִלְמַעְלָן.** שֶׁל נִדְבָּךְ, וְאֶצְבַּע הַזָּב מִלְמַטָּה, אֵינָם אֶלָּא רֵאשׁוֹן: **מְטֵמָאִין אֶחָד וּפּוֹסְלִים אֶחָד.** וְלֵאחֶר שֶׁפֶרֶשׁוֹ נָמִי כֹךְ דִּינָא: **פֶּרֶשׁוֹ מְטֵמָאִין שְׁנַיִם וּפּוֹסְלִים אֶחָד.** הַמְשֻׁכָּב וּמוֹשָׁב לְעוֹלָם אֵב הֵטְמָאָה אֶף עַל פִּי שֶׁפֶרֶשׁוֹ: **טְהוֹרִים.** כְּדֹאמְרֵינָן שֶׁכָּל שֶׁהַזָּב נִשָּׂא עָלָיו, טְהוֹר, חוּץ מִמְשֻׁכָּב וּמוֹשָׁב וְהֶאָדָם: (ר"ע מברטנורא).

עיקר תוי"ט {ה} אָבֵל סִיפָא כָּל שֶׁהַזָּב נִשָּׂא עָלָיו טְהוֹר, דְּיוֹקָא בְּלֹא נֶגַע. וְעֵינַן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **{ו}** טְמָא. וְלִקְמֹן מִפֶּרֶשׁ שֶׁאִין כָּלָם שְׁוִין: **{ז}** טְהוֹר. לְגַמְרִי. וְאִין בְּהוֹן אֶפְלוֹ טְמֵאָת מִדְּף, כְּדֹאִיתָא בְּתוֹרַת כְּהֻנִּים. תּוֹסְפוֹת. וְצָרִיךְ לומר דְּמִירִי שְׁלֹא הוֹסֵט. דְּעַל יְדֵי הֵסֵט הָא אָמְרוּ לְעִיל דְּמִטְמָאִין. וְהַר"ש פֶּרֶשׁ, דְּיוֹקָא עַל יְדֵי הֵסֵט, וְטְהוֹר מְשׁוּם דְּהַנּוֹשֵׂא אִין בּוֹ רוּחַ חַיִּים, וְלִכְךָ תְּנִי חוּץ מִן הֶאָדָם. וְקִשָּׁה, דְּהִיכִי מְטֵהֲרִין הֵכָא לְגַמְרִי: **{ח}** דֵּאִין לְמִדִּין מִן הַכְּלָלוֹת: **{ט}** כִּיצַד. אֲרִישָׂא נָמִי קָאִי: **{י}** אֶצְבְּעוֹ. נִרְאָה לִי שֶׁטְמָאָה זֹו מִדְּבְרִיהֶם. וְלְפִי זֶה צָרִיךְ לומר דְּמְשֻׁכָּב וּמוֹשָׁב דְּסִיפָא לֹא מִירִי כְּשֶׁאֶצְבְּעוֹ בְּלִבָּד מִלְמַעְלָן, דְּבָהוּ לְעוֹלָם רַבּוֹ בְּעֵינָן. אֶלָּא מִתְּנִיתִין דְּהֵכָא וְדְהֵתָם לָאוּ בְּחֻדָּא שִׁיטָה, וְהָא כְּדֹאִיתָא וְהָא כְּדֹאִיתָא: **{יא}** שְׁנַיִם. לְפִי שֶׁהַמְשֻׁכָּב אֵב הֵטְמָאָה אֶפְלוֹ כְּשֶׁנִּתְרוֹקוֹן הַזָּב מִמֶּנּוּ. כְּדִילְיָ לִיהַ בְּתוֹרַת כְּהֻנִּים: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם תחלה מה שראוי שתדענהו כי באיזה מקום שיאמר מטמא ב' ופוסל אחד שהוא רומז אל התרומה אשר כבר נתבאר בה כי הראשון והשני טמאים ומטמאים והשלישי פסול וכל אב הטומאה מן אבות הטומאות הוא מטמא ב' ופוסל אחד לפי שהאוכלין אשר יגע בו הוא ראשון ואשר נגע בראשון הוא שני והרי הם טמאין ואשר יגע בשני הוא שלישי והוא פסול כמו שבארנו וכל ראשון לטומאה הוא מטמא אחד והוא השני אשר יגע ופוסל אחד והוא השלישי אשר יגע בשני ושמור הענין הזה וג"כ כי כל אב הטומאה אמרו בו שהוא מטמא אדם לטמא בגדים והאדם ההוא בעת שמיטמא בו או במגע או במשא אם הוא מטמא בגדים במשא דוקא בעת שהוא מחובר במטמאיו כי אז יחשב כמו הזב עצמו לענין שהוא מטמא שנים ופוסל אחד אלא שאינו מטמא לא אדם ולא כלי חרס כמו שנתבאר בכלל רבי יהושע וכשפירש ממטמאיו נשאר ולד הטומאה וכמו שאינו מטמא כלים אחר פרישתו כך אינו מטמא שנים אבל מטמא אחד ופוסל אחד כדין כל ראשון לטומאה וכל ראשון לטומאה אמרנו בו כי הנוגע בו

אינו מטמא בגדים ושהנוגע בו בין בשעת מגעו בין לאחר פרישתו מטמא אחד ופוסל אחד ושמור העיקר הזה ג"כ שהוא מפתח הפרק הזה ואחר ההקדמות האלו שים דעתך להבין ההלכה הזאת

אמר שכל מה שינשא על גבי הזב ואפילו היה בינו ובין הזב אמצעיים הרי הוא טמא בין אם היה הדבר אשר על גבי הזב אדם או כלי שטף והם המדף כמו שבארנו או אוכלין ומשקין או משכב ומושב הכל טמא והוא מטמא שנים ופוסל אחד כל זמן שהוא על גביו וכשפירש נשאר ראשון לטומאה ומטמא אחד ופוסל אחד ובא המשל בזה אמרו אצבעו של זב תחת נדבך והוא הלוח אשר יבנה עליו את הכותל כמו שבארנו בברכות (דף טו) ואמרו גם כן האוכלין והמשקין והמשכב והמושב והמדף מלמעלן וחייב בכולן טומאה

ואחר כך אמר כי כל מה שינשא הזב על גביו ויהיה הטמא מלמעלה והדבר הוא מלמטה וביניהם אמצעי היה הדבר אשר מלמטה טהור כיון שבינו ובין הזב אמצעיים אלא אם יהיה אדם או משכב ומושב שהוא יטמא ואפילו תחת אבן מסמא [כמו] (כגוף) שנתבאר פעמים אמנם אם היה תחת הזב אוכלין ומשקין או כלי שטף אשר נקרא מדף הרי הן טהורין ובא המשל בזה באמרו הטמא מלמעלה והטהור מלמטן ואמרו משכב ומושב מלמטן ואמרו האוכלין והמשקין והמדף מלמטן טהורין כיון שלא נגע בהן הזב ולמה שביניהן אינו מטמא מחיצות הרבה ולזה רמז באמרו וכל שהזב נישא עליו טהור חוץ מן הראוי למשכב ולמושב ואדם לפי שהעיקר אצלנו כי טומאת אוכלין ומשקין ושאר כלי שטף וזו היא טומאת מדף אמנם יטמאו ואפי' בלא אמצעיים מעל גבי הזב אבל לא מתחתיו ולשון סיפרא ק"ו שיעשה על גביו משכב מה אם במקום שלא עשה תחתיו מדף עשה תחתיו משכב מקום שעשה על גביו מדף אינו דין שיעשה על גביו משכב ת"ל (ויקרא טו) וכל הנוגע בכל אשר יהיה תחתיו יטמא תחתיו הוא עושה משכב ואין עושה על גביו משכב ואמר עוד מלמד שהוא עושה על גביו מדף ואמנם אמרו במשכב ובמושב כשנכנסו תחת כובד הזב שהן מטמאין ב' ופוסלין אחד ולא פירשו מתחת הזב וזה מבואר היטב לפי שהמשכב הוא מאבות הטומאות בין אם היה הזב יושב עליו או עמד ממנו אמר יתברך והיושב על הכלי אשר ישב עליו הזב אמרו אין לי אלא בזמן שהוא יושב עליו הזב מנין לעשות ריקם כמלא ת"ל כלי לעשות ריקם כמלא וכבר ביארנו בראשון מכלים שהנוגע במשכב מטמא בגדים בשעת מגעו לטמא ב' ופוסל אחד ואין צריך לומר שיהיה המשכב עצמו מטמא ב' ופוסל אחד : (רמב"ם)

פרק ה - משנה ג

מפני שאמרו, כל הנושא ונשא על גבי משכב, טהור, חוץ מן האדם. כל הנושא ונשא על גבי הנבלה, טהור, חוץ מן המסיט. רבי אליעזר אומר, אף הנושא [יז]. כל הנושא ונשא על גבי המת, טהור, חוץ מן המאהיל [יח], ואדם בזמן שהוא מסיט:

ר"ע מברטנורה מפני שאמרו. כלומר מפני מה אמרו האכלים והמשקים והמדף מלמטה תחת משכב הזב [יב] טהורים, מפני שאמרו כל הנושא ונשא כו': כל הנושא. כגון אכלין ומשקין ומדף שהן למטה ממשכב הזב ונושאים אותו ואין נוגעין בו [יג], שיש דברים חוצצים ביניהם: נשא על גבי המשכב. שאלו למעלה והמשכב למטה ונשא עליו ואין נוגעין בו, טהורים: חוץ מן האדם. שהאדם הנושא המשכב, נטמא אף על פי שלא נגע בו ולא הסיטו, מפני שמשכב הזב מטמא במשא. וכן אם נתנו אבן מטמא למעלה ממשכבו של זב וישב אדם טהור על האבן, נטמא, כיון שנשא על גבי משכב. כשם שאם ישב הזב על האבן נטמא המשכב שלמטה מן האבן, כך כשישב הטהור על האבן, נטמא ונשא מן המשכב שתחתיה: כל הנושא על גבי נבלה. באדם קמירי [יד], כלומר וכל אדם הנושא ונתן [טו] על גבי נבלה: טהור חוץ מן המסיט. דנושא את הנבלה ולא זו ממקומו גם לא הניעה ממקומה אלא שמנחת על גביו, כגון שבא חברו והניחה עליו, טהור, עד שיסיטנה [טז]: רבי אליעזר אומר אף הנושא. בגמרא מפרש דהכי קאמר, והוא שנושא, כלומר אין המסיט את הנבלה טמא אלא כשנושא אותה, שנבלה למעלה והוא למטה. אבל אם הנבלה למטה והוא למעלה, אף על פי שמסיטה, טהור, כל זמן שלא נגע בה. ואין הלכה כרבי אליעזר: חוץ מן המאהיל. שאפשר להיות נושא ונשא ולא יאהיל, כגון עליה מפסקת, שאם המת בעליה ואכלין ומשקין וכלים בבית מגיעין עד שמי קורה והנסרים נכפפים מכבד המת ומכבידן על הכלים, או שהמת בבית סמוך לשמי קורה והכלים בעליה ונכפפים הנסרים שבעליה מכבד הכלים ומכבידים על המת [יט], בכהאי גוונא הוי נושא ונשא על גבי המת ואינו מאהיל, וטהור: ואדם בזמן שהוא מסיט. בין נושא את המת, בין נשא על גבי מת, טמא אף

על פי שְׁאִינוּ נוֹגַע בּוֹ. אָבֵל אִם אֵין הַמֵּת זֶז מִמְקוֹמוֹ, שְׁאִין כָּאן הֶסֶט,
טְהוֹר {כ}: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {יב} וְאִף שְׁלֹא אָמְרוּ לְעִיל אֶלָּא תַחַת הַזָּב, וְדַאי דְלֹא חֲמִירָא
מִשְׁכָּב מְזַב עֲצָמוֹ, וּמִמִּילָא נְשַׁמְעִינְיָה: {יג} וְאֶפְלוּ לֹא הִפְסִיק בְּיַנְיָהֶם אֶלָּא
נִיר. הֶרְמַב"ם: {יד} דְּאִין לָד מְטַמָּא בְּמִשְׁא בְּנִבְלָה אֶלָּא הָאָדָם: {טו} צָרִיד
לוֹמַר וְנִשָּׂא. וְכֵן הוּא בְּר"ש. וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: {טז} וּמִדְלָא תְּנִי גְּבִי
מִשְׁכָּב חוּץ מִן הַמְּסִיט, צָרִיד לוֹמַר דְּמְטַמָּא בְּלֹא מְסִיט. וְטַעְמָא נִרְאֶה לִי,
מְשׁוּם דְּאֲחֻמִּיר רַחֲמֵנָא בְּמִשְׁכָּב דְּאֶפְלוּ הַנוֹגַע מְטַמָּא בְּגָדִים, וְגִבִי נִבְלָה תִּנּוּן
חֲשׂוּכֵי בְּגָדִים בְּמַגָּע. הֶר"ש: {יז} הַנוֹשֵׂא. נִמִּי בְּאָדָם. דּוּמְיָא דְנִבְלָה: {יח}
הַמְּאָהִיל. בֵּין שְׁהַמֵּת תַּחְתּוֹ וְהָאָדָם נִשָּׂא בֵּין שְׁהַמֵּת מְאָהִיל עָלָיו וְהוּא נִשָּׂא,
מְטַמָּא טְמֵאֵת אֶהָל: {יט} לְרַבּוּתָא כְּתַב כֵּן, דְּאֶפְלוּ מְשׁוּם מִשָּׂא שְׁמִכְבִּיד עָלָיו
אֵינוֹ מְטַמָּא, שְׁאִין בְּמֵת מְשׁוּם אֶבֶן מְסָמָא. וּמִכָּל מְקוֹם בְּאֵינָה רְצוּצָה מִיָּרִי.
וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: {כ} וְטַעְמָא נִרְאֶה לִי, דְּטְמֵאֵת מִשָּׂא דְמֵת יִלְפִינּוּן בְּקַל
וְחִמְרָא מִנִּבְלָה, וְאֲמַרִּינּוּ דִּיּוֹ שְׁלֹא יִטְמָא מִשָּׂאוֹ אֶלָּא אִם כֵּן הִסִּיט, כְּמוֹ בְּנִבְלָה.
וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם לפי שאמר בהלכה הקודמת כי הכלים והמשקים וכלי שטף מלמטון
טהורים ואפילו היו תחת משכב הזב אמר סבת זה אמרו כל הנושא ונישא
וכו' ופשוט הוא וכבר החזרתי הענין הזה פעמים מיראתי הטעות בו שכל
מה שתשמעוהו אומר מלמעלן או מלמטון או נושא או נישא אין שם ענין
נגיעה כלל אפי' היה החוצץ ביניהן אבנים ואחר זה שמע פירוש ההלכה אות
באות אמרו כי כל מה שיהיה למעלה ממשכב הזב מאוכלין ומשקין וכלים
הרי הוא טהור וכן אם היו אלו מלמטה והמשכב למעלה מהן הרי הן טהורין
חוץ מן האדם לבדו כי הוא כשהוא המשכב עליו טמאו לפי שהמשכב מטמא
במשא וכן אם הושמה אבן למעלה ממשכב הזב וישב אדם טהור על האבן
נטמא כיון שנישא על גבי משכב כמו שאם ישב הזב על האבן נטמא המשכב
אשר מלמטה כך כשישב הטהור על האבן מיטמא מן המשכב אשר מלמטה
ולשון ספרא והיושב על הכלי אין לי אלא בזמן שהוא יושב ונוגע בו מנין
לעשרה מושבות זה על גב זה אפילו על גבי אבן מסמא ת"ל והיושב על הכלי
אשר ישב עליו הזב יטמא מקום שהזב יושב ומטמא ישב הטהור ויטמא
אח"כ אמר כי כל מה שיהיה ג"כ על הנבילה או תהיה הנבילה עליו הרי הוא
טהור אלא המסיט אמנם כשתהיה הנבילה מלמעלה הוא יטמא על כל פנים
רוצה לומר האדם לפי שהנבילה מטמא במשא כמו שבארנו בראשון של
כלים ואמנם דברו כשהיה האדם מלמעלה והנבילה מלמטה שהוא לא
יטמא אלא בהיסט רוצה לומר אם הניע הנבילה בעת היותו נישא עליה לפי

שהנבלה מטמאה בהיסט כמו שבארנו שם רוצה לומר כי הטהור כשהסיט את הנבילה ואע"פ שלא נגע נטמא

ואמר ר"א אף הנושא כבר ביאר לנו הש"ס (חולין קכד:) ותקנו ואמרו כי ר"ל והוא שנושא ר"ל כי המסיט לא יטמא אלא אם היה נושא לא שתהיה מתחתיו והוא אמרם אימא והוא דנישא ואין הלכה כר' אליעזר ואח"כ אמר כי כל הנושא ונישא על גבי המת טהור חוץ מן המאהיל שכל מה שמאהיל על המת או יאהיל המת עליו יטמא ע"פ התנאים הנזכרים באהלות (פ"ב) וכן האדם כי הוא כשנשא המת עליו הרי הוא טמא לפי שהמת מטמא במשא אמנם כשהיה האדם נישא על גבי המת ולא יהיה מאהיל וזה כשיהיה ביניהם חציצת הדבר המאהיל אז לא יטמא אלא אם הסיט לפי שכל מה שיטמא במשא כשהסיטו הטהור נטמא כמו שבארנו בראשון של כלים: (רמב"ם)

פרק ה - משנה ד

מְקַצֵּת טָמֵא עַל הַטְּהוֹר וּמְקַצֵּת טְהוֹר עַל הַטָּמֵא, חֲבוּרֵי טָמֵא עַל הַטְּהוֹר וְחֲבוּרֵי טְהוֹר עַל הַטָּמֵא, טָמֵא. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר, מְקַצֵּת טָמֵא עַל הַטְּהוֹר, טָמֵא. וּמְקַצֵּת טְהוֹר עַל הַטָּמֵא, טְהוֹר:

ר"ע מברטנורה מְקַצֵּת טָמֵא עַל הַטְּהוֹר. אֶפְלוּ אֶצְבְּעוּ שֶׁל זָב עַל הַטְּהוֹר, אוֹ אֶצְבְּעוּ שֶׁל טְהוֹר עַל הַזָּב, אוֹ חֲבוּרֵי טָמֵא, כְּגוֹן שֶׁעָרְוּ וְצַפְרָנְיוֹ וְשִׁנָּיו, כֹּל אֵלוֹ נִקְרְאוּ חֲבוּרֵי, אֵף עַל גֵּב דְּלִיכָא אֶלָּא מְעוּט הַטָּמֵא עַל הַטְּהוֹר אוֹ מְעוּט הַטְּהוֹר עַל הַטָּמֵא, נְטָמָא הַטְּהוֹר, דְּלֵא בְּעֵינָן שְׁיִנְשָׂא רַבּוּ שֶׁל זָב אֶלָּא עַל הַמְּשֻׁכָּב וְלֹא עַל הָאָדָם: וּמְקַצֵּת טְהוֹר עַל הַטָּמֵא טְהוֹר. דְּבְעֵינָן שְׁיִנְשָׂא רַבּוּ. וְאֵין הִלְכָה כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן: (ר"ע מברטנורה).

רמב"ם כבר נקדם בפרק הזה כי האדם כשיהיה נישא על גבי הזב או הזב נישא על גביו טמא ואמר בכאן כי כשיהיה הטהור נושא מקצת הזב או היה

הזב נושא מקצת הטהור שהוא טמא לפי שלא נצטרך שינשא או ישא הרוב אלא במשכב לבד לא באדם כמו שנתבאר ור"ש אומר כי אפי' באדם כשהטמא נושא את הטהור צריך שישא רובו ואז יטמא אותו וכן נתבאר בתוספתא וחבורי טמא וחבורי טהור כגון השיער והצפרנים ולשון התוספתא (פ"ה) ואלו הן [חיבורין] השיניים והצפרנים והשיער שלהן ואלו הן מקצתן ראשי אצבעות ידים ורגלים ר"ל ואפילו ראשי אצבעות הן מקצת וכבר נקדם לך אמרו אצבעו של זב תחת הנדבך והטהור מלמעלן מטמא שנים ופוסל אחד ואין הלכה כר"ש : (רמב"ם)

פרק ה - משנה ה

הטמא על מקצת המשכב והטהור על מקצת המשכב, טמא. מקצת טמא על המשכב ומקצת טהור על המשכב, טהור. נמצאת טמאה נכנסת לו ויוצאת ממנו במעוטו. וכן כפר של תרומה שהוא נתון על גבי משכב והניר בינתים, בין מלמעלן בין מלמטון, טהור. וכן באבן המנגעת, טהור. רבי שמעון מטמא בזו :

ר"ע מברטנורה הטמא על מקצת המשכב. רבו של טמא על מעוטו של משכב, נטמא המשכב. וכן רבו של טהור על מעוטו של המשכב הטמא, נטמא הטהור. ולא הישינו על מעוט משכב, כיון דרפא דטהור ורפא דטמא **[כא]** יושב עליו, דבמעוטו של משכב טמאה נכנסת, ובמעוטו יוצאת, כדקתני סיפא נמצאת טמאה נכנסת לו ויוצאה ממנו במעוטו : **מקצת הטמא על המשכב.** כיון דמעוטו של טמא הוא, אף על פי שישען על כל המשכב, טהור המשכב, עד שינשא עליו רבו של זב : **ומקצת טהור על המשכב.** כלומר או מקצת טהור אפלו על כל המשכב : **טהור.** עד שישען עליו רבו של טהור : **וכן כפר של תרומה.** אמתניתין דלעיל קאי, דתנן כל הנושא ונשא על גבי המשכב, טהור. ואפלו אכלין של תרומה,

אם נשאו על גבי משכב ויש ביניהן דבר חוצץ אפלו הוא דק ביותר כגון נייר וכיוצא בו, אינן מקבלין טמאה מן המשכב, דאין מטמא אחרים ולא מקבל טמאה בהסט אלא דבר שיש בו רוח חיים {כב}: ורבי שמעון מטמא בזו. הואיל ומקומה טמא, מטמא בהסט אפלו דבר שאין בו רוח חיים. ואין הלכה כרבי שמעון: (רי"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {כא} כדיליף להו בספרא. הרמב"ם. ועין תוספות יום טוב: {כב} הר"ש. ולשיטתיה אגיל כו', אבל הר"ב בחנם נקטיה ואין בו צרך לפירוש המשנה. וגם בעקר הדין נראה לי דלאו כהלכתא הוא. וראיה ממשנה ה' ו' דפרק ד': (עיקר תוי"ט).

רמב"ם כבר קדם לנו כי אשר יטמא משכב ומרכב לא יטמא אותו עד שינשא רובו עליו וכן האיש הטהור כשינשא על גבי משכב טמא צריך שינשא רובו ואז יטמא אמר יתעלה (ויקרא טו) באדם אשר ישב על משכב הזב ואם על המשכב הוא ובא הפירוש הוא עד שינשא רובו עליו ודע כי אנחנו לא נחוש על רוב המשכב ומיעוטו אמנם על רוב הנישא ואפילו היה על מיעוט המשכב הוא מטמא אותו ומטמא ממנו ולשון סיפרא או על הכלי אשר היא יושבת עליו או על מקצתו והנה יהיה ביאור המשנה כך רוב הטמא על קצת המשכב ורוב הטהור על מקצתו נטמא הטהור נמצא טומאה נכנסת למשכב ויוצא ממנו במיעוטו לפי שמקצתו נטמא וטימא זולתו

ונייר בלשון ערבי באג"ד והודיענו כי אפילו אוכלים של תרומה לא יטמאו בהיותם על גבי משכב ואפילו היה החוצץ ביניהם דק ביותר על העיקר הנקדם והוא אמרו כל הנושא ונישא על גבי המשכב טהור חוץ מן האדם ואין הלכה כר' שמעון אשר אמר כי אבן המנוגעת לפי שהיא מקומה טמא כמו שביארנו בנגעים שהיא מטמאה את התרומה בהיותה עליה ואע"פ שלא תגע: (רמב"ם)

פרק ה - משנה ו

הנוגע בזב, ובזבה, ובנדדה, ובילדת, ובמצרע,

בְּמִשְׁכָּב, וּמוֹשָׁב, מְטִמָּא שְׁנַיִם {כג} וּפּוֹסֵל אֶחָד.
פֶּרֶשׁ, מְטִמָּא אֶחָד וּפּוֹסֵל אֶחָד, אֶחָד הַנוֹגֵעַ
וְאֶחָד הַמְּסִיט {כד} וְאֶחָד הַנוֹשֵׂא וְאֶחָד הַנֹּשֵׂא
: {כו}

ר"ע מברטנורה **הנוגע בזב ובזבה כו'.** כל הני שוה מגען למשאן דמטמא או
אדם לטמא בגדים, הלכך חשיבי אב הטמאה כל זמן שלא פרושו, מאחר
דמטמאו בגדים, ולכך הנוגע עושה ראשון ושני ופוסל שלישי בתרומה:
פרש. ממטמאיו, אינו אלא ראשון בעלמא ומטמא אחד לעשותו שני,
ופוסל שלישי בתרומה: **ואחד המסיט ואחד הנושא.** ואף על פי שאינו
נוגעים. זב וזבה ונדה בהדיא כתיבי, דכתיב זאת תורת הזב וגו' והנדה
בנדתה. ומצרע ויולדת {כה} נפקא לו מלזכר ולנקבה, לזכר לרבות את
המצרע, ולנקבה לרבות את היולדת: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {כג} שנים. במגע ולא במשא: {כד} **המסיט.** כלומר, ואינו נושא
ונשא. ובין שהטהור הסיט לטמא או אפקא. וקאי אגב וכו'. אבל במצרע
ומשכב ומושב ליפא לפרושי הכי, דהא כל טמאות המסיט טהורות חוץ משל
זב: {כה} בלידה יבשתא: {כו} **הנושא כו'.** כלומר ואפלו אינו מסיט. מה
שאינו כן נבלה ומת דמשנה ג' דבעינן דוקא שיהא ניסט, עין שם: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם כבר בארנו בראשון של כלים כי אלו האבות הנמנים הנוגע בהן או
נושאן מטמא בגדים בשעת מגעו או בשעת נשיאתו וכן בארנו כי כל שיטמא
במשא יטמא בהיסט וכן נתבאר כי אדם טהור הנישא על גבי הזב או על גבי
משכבו מטמא שנים ופוסל אחד והדבר כולו מבואר וכבר בארנו פעמים כי
דין הזב והזבה והנדה והיולדת בטומאת משכב ומושב ושאר דברים אשר
יטמאו אותן שוה וכן המצורע והנדה ולשון סיפרא בפירוש אמרו ית' זאת
תורת הזב וגו' והדוה בנדתה והזב את זובו לזכר ולנקבה אמרו לזכר לרבות
את המצורע ולנקבה לרבות את היולדת: (רמב"ם)

פרק ה - משנה ז

הנוגע בזובו של זב, וברקו, בשכבת זרעו,

בְּמִיָּמֵי רַגְלָיו, וּבְדָם הַנֶּדָּה, מְטַמָּא שְׁנַיִם וּפּוֹסֵל
אֶחָד. פֶּרֶשׁ, מְטַמָּא אֶחָד וּפּוֹסֵל אֶחָד, אֶחָד
הַנוֹגֵעַ וְאֶחָד הַמְּסִיט **{כז}**. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר,
אֵף הַנוֹשֵׂא :

ר"ע מברטנורה וְאֶחָד הַמְּסִיט. הַמְּזִיז אוֹתָהּ מִמְּקוֹמָהּ אֵף עַל פִּי שְׂאִינוּ
לֹא נוֹגֵעַ וְלֹא נוֹשֵׂא : רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר אֵף הַנוֹשֵׂא. וְהוּא שְׁנוֹשֵׂא קְאָמֵר,
כְּלוּמַר אֵין הַמְּסִיט טַמָּא אֶלָּא אִם כֵּן נוֹשֵׂא **{כח}**, שֶׁהוּן לְמַעְלָה וְהַמְּסִיט
לְמַטָּה. וְאֵין הֶלְכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **{כז}** הַמְּסִיט. אֲבָל בְּמִשְׁאֵל בְּלֹא הֶסֶט לֹא מְטַמָּא, וְדָמוֹ לְנִבְלָה
וּמַת, דְּכִלְהוּ אֲמַעִיטוּ מִקְרָא מֵאֲבָן מְסַמָּא. וְעֵינֵן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב : **{כח}**
הַרְמַב"ם. וְלִשְׁטִיתִיָּה דְסִבְרָא לִיָּה דְלִתְנָא קָמָא נְמִי נוֹשֵׂא מְטַמָּא בְּלֹא הֶסֶט.
אֲבָל הַר"שׁ מְפָרֵשׁ כָּאֵן כְּפִשׁוּטוֹ, דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר פְּלִיג וְסִבְרָא לִיָּה דְנוֹשֵׂא בְּלֹא
מְסִיט נְמִי מְטַמָּא, דְּלֹא מְמַעֵט לֵהוּ מִקְרָא. וְעֵינֵן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם אלה הנמנין כולן הן מאבות הטומאה והנוגע בהן או נושאן מטמא
בגדים כמו שבארנו בראשון של כלים

ודברי רבי אליעזר אף הנושא ר"ל כי המסיט צריך שיהיה נושא ואז יטמא
ב' ויפסול א' כמו שביאר הש"ס (חולין דף קכד:) ואין הלכה כר' אליעזר : (רמב"ם)

פ ר ק ה - מ ש נ ה ח

הַנוֹשֵׂא אֶת הַמְּרֻכָּב וְהַנֹּשֵׂא עָלָיו וְהַמְּסִיטוֹ **{כט}**,
מְטַמָּא שְׁנַיִם וּפּוֹסֵל אֶחָד. פֶּרֶשׁ, מְטַמָּא אֶחָד
וּפּוֹסֵל אֶחָד. הַנוֹשֵׂא אֶת הַנִּבְלָה, וְאֶת מִי
חֲטָאת שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם כְּדִי הַזִּיָּה, מְטַמָּא שְׁנַיִם
וּפּוֹסֵל אֶחָד. פֶּרֶשׁ, מְטַמָּא אֶחָד וּפּוֹסֵל אֶחָד :

ר"ע מברטנורה הנושא את המרכב. בנושא את המרכב כתיב כבוש בגדים, ולא בנוגע, ואין נוגע אלא ראשון בעלמא: הנושא את הנבלה. הינו מסיט, דנושא בלא מסיט, טהור כדפרישית לעיל. ונוגע נמי בנבלה, אף על פי שהוא טמא, כיון דלא מטמא בגדים אינו מטמא שנים ופוסל אחד, דאינו אלא ראשון בעלמא ומטמא אחד ופוסל אחד: מי חטאת שיש בהן כדי הזיה. מטמאין בגדים במשא אבל לא במגע: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {כט} והמסיטו. למרכב. אבל מרכב המסיט לטהור, לא, וכמו במשכב: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם זה כולו מבואר כשאתה זוכר מה שקדם בפרק הראשון של כלים והבנת הכלל אשר אמר ר' יהושע בתחלת הפרק הזה וזה כי הנבלה ומי חטאת שיש בהן כדי הזייה והמרכב כל אחד מהן מטמא במשא לטומאת בגדים כמו שבארנו שם: (רמב"ם)

פרק ה - משנה ט

האוכל מנבלת עוף טהור והיא בבית הבליעה, מטמא שנים ופוסל אחד. הכניס ראשו לאויר התנור, טהור {ל}, וטהור התנור. הקיאה או בלעה, מטמא אחד ופוסל אחד. וכשהיא בתוך פיו, עד שיבלענה, טהור:

ר"ע מברטנורה והיא בבית הבליעה. כל זמן שהיא בבית הבליעה מטמא בגדים, וכיון דמטמא בגדים מטמא שנים ופוסל אחד: הכניס ראשו באויר התנור. אף על גב דקימא נבלת העוף עם בית הבליעה של האוכל הפל באויר התנור, אפלו הכי טהור, דמחמת האדם לא מטמא התנור, דכל המטמאים בגדים אין מטמאין אדם וכלי חרס {לא}. ומחמת נבלת העוף לא מטמא, דאין לה טמאה אלא לאדם בבית הבליעה: הקיאה או שבלעה. הינו פרש. דמשירדה לבטן אין לה טמאה, וכשהיא לתוך

פיו אין לה טמאה, דלא יאכל כתיב (ויקרא כב), אכילה בבית הבליעה : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [ל] טהור. האדם שהנבלה בפיו ועדיו לא בלעה. וקא משמע לן דלא תימא דבהיותה נסתרת ונכנסת לאויר התנור תהיה כמו בלועה, וטהור התנור, מיירי כשהיא בלועה. הרמב"ם : [לא] פלומר, דכל אלו דאמרו דמטמאין שנים משום בגדים, כל אלו אין כו' : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם כבר בארנו בתחלת הסדר הזה ובתחלת מסכת טהרות כי בולע נבלת עוף טהור מטמא בגדים בשעת בליעתו והוא אז כמי שנגע באב מאבות טומאות דאורייתא וכאשר הקיאה אחר שבלעה או בלע אותה אחר שנכנסת באסטומכא יהיה כמו שפירש ממטמאיו וישאר ראשון לטומאה ולא יטמא בגדים אז וכל זמן שלא תכנס בבית בליעתו אלא שהה בפיו הוא טהור וכבר זכרנו ראיות זה כולו ואח"כ אמר כי כשלקח נבלת העוף הטהור בפיו והכניס ראשו לאויר התנור כי האדם ההוא טהור כל זמן שלא יבלענו כי לא נאמר בהיותה נסתרת ונכנסת ומתחבא בתוך אויר התנור תהיה כמו בלועה

ואמרו וטהור הטהור ר"ל כי התנור טהור ואפילו אם בלעה וראשו בתוך אויר התנור ולא נאמר כיון שהתנור מטמא מאוירו וזאת מטמא אדם בתוך בית הבליעה שהיא גם כן תטמא התנור לפי שנכנסה באוירו בשעת הבליעה וכבר בארנו בפתיחה כי בולע נבלת עוף הטהור אינו מטמא אדם וכלי חרס בשעת הבליעה כמו שביאר ר' יהושע בכלל הקודם והתנור מכלל כלי חרס כמו שבארנו במקומות מכלים : (רמב"ם)

פרק ה - משנה י

הנוגע בשרץ ובשכבת זרע, ובטמא מת, ובמצרע בימי ספרו, ובמי חטאת שאין בהם כדי הזיה [לב], ובנבלה, ובמרקב, מטמא אחד

וּפּוֹסֵל אֶחָד. זֶה הַכֶּלֶל, כֹּל הַנוֹגֵעַ בְּאֶחָד מִכָּל אֲבוֹת הַטְּמֵאוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה, מְטַמָּא אֶחָד וּפּוֹסֵל אֶחָד, חוּץ מִן הָאָדָם. פֶּרֶשׁ, מְטַמָּא אֶחָד וּפּוֹסֵל אֶחָד:

ר"ע מברטנורה וּבְנִיבְלָה וּבְמִרְכָּב. כֹּל הַנִּי בְּמִשָּׂא בְלָבָד מְטַמָּאִין בְּגָדִים וְלֹא
בְּמַגֵּעַ, הַלְּכָד אָדָם הַנוֹגֵעַ בָּהֶן אִף עַל פִּי שֶׁלֹּא פֶרֶשׁ אֵינּוּ אֶלָּא רֵאשׁוֹן,
וּמְטַמָּא אֶחָד וּפּוֹסֵל אֶחָד: **כֹּל הַנוֹגֵעַ**. כְּגוֹן אֶכְלִים וְכָלִים **[לג]**. דְּאֶפְלוּ
בְּאוֹתָן שֶׁאָדָם הַנוֹגֵעַ בָּהֶן מְטַמָּא שְׁנַיִם וּפּוֹסֵל אֶחָד, כִּלִּים הַנוֹגְעִים בָּהֶן
מְטַמָּאִים אֶחָד וּפּוֹסְלִין אֶחָד וְאֶפְלוּ בְּשַׁעַת מַגְעוֹ: **חוּץ מִן הָאָדָם**. דִּישׁ
מִהֶן דְּאָם נִגַּע בָּהֶן אוֹ נִשָּׂא דְּמְטַמָּא שְׁנַיִם וּפּוֹסֵל אֶחָד, כִּי הַנִּי דְּאֶמְרוּן
לְעִיל: **פֶּרֶשׁ**. אֶפְלוּ אָדָם, בְּכֻלָּהוּ מְטַמָּא אֶחָד וּפּוֹסֵל אֶחָד, דְּכִינּוֹן דְּפֶרֶשׁ
אֵינּוּ אֶלָּא רֵאשׁוֹן: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **[לב]** **שָׂאִין כּוֹי**. דְּאֵלוּ יֵשׁ בָּהֶם, אִף הַנוֹגֵעַ בָּהֶם מְטַמָּא בְּגָדִים, לְפִי
שָׂאִי אֶפְשָׁר שְׂיִגַּע בְּמִים שֶׁלֹּא יִסִּיט אוֹתָם, וְהָרִי הוּא מְטַמָּא שְׁנַיִם וּפּוֹסֵל
אֶחָד. אֲבָל אִם קָרְשׁוֹ וְנִעְשׂוֹ כְּגִלִּיד דְּאֶפְשָׁר לְגַע בְּלֹא הֶסֶט, תִּנְי בְּפֶרֶק קָמָא
דְּכָלִים מְשֻׁנָּה ב' חֲשׂוּכֵי בְּגָדִים בְּמַגְעַ. וְכִמּוֹ שֶׁכְּתַב הַר"ב בְּמִשְׁנֵה ח'. וְהַתִּנְיָ
הַתִּם וְהַכָּא מִלְתָּא דְּפִסִּיקָא נִקְט: **[לג]** וְאִין הַלְשׁוֹן מְשֻׁמַּע כּוֹ, דְּהַכִּי הוּא לִיָּה
לְמַתְנִי, בְּמִה דְּבָרִים אֶמּוּרִים בְּאָדָם, אֲבָל אֶכְלִים וְכָלִים הַנוֹגְעִים בְּאֶחָד כּוֹי.
וְהַרְמַב"ם פֶּרֶשׁ, כֹּל הַנוֹגֵעַ בְּשֶׁאֶר אֲבוֹת הַטְּמֵאוֹת חוּץ מֵאֵלוּ שְׂמֻנָּה עַד הַנָּה
[שְׂמֻמָּאִין שְׁנַיִם כּוֹי]. וְאֶמְרוּ חוּץ מִן הָאָדָם, רָצָה לוֹמַר הַמֵּת, שֶׁגַּם הוּא לֹא נִמְנָה
כָּאן, וְנוֹגֵעַ מְטַמָּא שְׁנַיִם כּוֹי. וְעִין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם כבר בארנו בראשון של כלים ראיית כל אב מאבות אלו הנימנין
בכאן שהוא מטמא במגע ושהנוגע אינו מטמא בגדים בשעת מגעו וע"כ הוא
מטמא אחד ופוסל א' ואפי' בשעת מגעו לפי מה שקבענו בהלכה השניה מן
הפרק הזה אמנם אמרו כי כל נוגע באב מאבות הטומאות שבתורה כשפירש
מטמא א' ופוסל א' והוא כלל שלם וכולל לכל האב הטומאה כי הדבר אשר
נגע בו בין אדם בין כלים בין אוכלין כשפירש יהיה ראשון והוא יטמא השני
והשני יפסול השלישי כמו שבארנו בטהרות וזכרנו בכאן:

ואמנם אמרו כי בשעת מגעו ג"כ שהוא מטמא ופוסל אחד חוץ מאדם ביאור
זה הכלל מה שאספר לך וזה כי הוא אומר כי כל נוגע באחד משאר אבות
הטומאות שבתורה הוא מטמא אחד ופוסל אחד ואפילו בשעת מגעו כי אשר
תטמא ב' ויפסול אחד בשעת מגעו כבר קדם מניינם ומספרם ואין שם זולתן
ואמנם אמרו חוץ מן האדם לפי שהמת הוא כשאר אבות טומאות ונוגע
מטמא ב' ופוסל אחד בין בשעת מגעו בין לאחר פרישתו לפי שהוא אב

הטומאה והוא לא זכרו בכלל אשר מנה שהן מטמאין ב' ופוסלים אחד ועל כן שנאו בכאן ודע כי שורף פרה ופרים ומשלח שעיר מטמאין בגדים כמו שבארנו בפתיחה אמנם עם זה אינן מטמאין ב' ופוסלין אחד אבל מטמאין אחד ופוסלין אחד כמו כל ראשון לטומאה ואל תחשוב כי זה שזכר הכלל אשר אמר ר' יהושע לפי שהוא מבואר ואמר כל המטמא בגדים בשעת מגעו ולא אמר כל המטמא בגדים גרידא ואלה לא במגע יטמאו בגדים אבל בהתעסקם עסק מיוחד והבן זה: (רמב"ם)

פרק ה - משנה יא

בעל קרי, כמגע שרץ. ובוועל נדה, כטמא מת, אלא שחמור ממונו בוועל נדה {לו}, שהוא מטמא משכב ומושב טמאה קלה לטמא אכלין ומשקין:

ר"ע מברטנורה בעל קרי כמגע שרץ. כשם שנוגע בשרץ ראשון לטמאה, כך בעל קרי ראשון לטמאה, וטמאתו שנה לטמאת הנוגע בשכבת זרע {לד}: ובוועל נדה כטמא מת. שהוא אב הטמאה וטמא טמאת שבעה {לה}: שהוא מטמא משכב ומושב. ומת עצמו וכל שכן טמא מת אינו מטמא משכב ומושב, לא טמאה קלה ולא טמאה חמורה, דכתוב (ויקרא טו) וכל הפלי אשר ישב עליו, הזב, ולא טמא מת: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {לד} ומשום דנוגע לא כתיב בהדיא תלי ליה בשרץ. אבל בגמרא מסיק דמה שרץ מטמא באנס [אם נפל עליו שרץ מת], אף בעל קרי: {לה} אבל בגמרא, דזהו מלתא דפשיטא הוא, דקרא כתיב. ולמחנותם אצטריך, סלקא דעתך אמינא ותהי נדתה עליו כתיב, דישתלח חוץ לשתי מחנות כנדה, קא משמע לן. ובבעל קרי כמגע שרץ ליכא למימר הכי, דבעל קרי חוץ לשתי מחנות, ושרץ שרי במחנה לוויה. אי נמי, הקא סיפא אצטריך ליה אלא כו': {לו} שחמור כו'. וקשה, הא חמור נמי טמא מת מבוועל נדה, שטעון הנאה שלישי ושביעי וחרב הרי הוא כחלל. ושמא בסיפא דבריתא חשיב להו. תוספות. ועין תוספות יום טוב ותוספות חדשים: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם שכבת זרע מאבות הטומאות ושרץ מאבות הטומאות ואני מודיעך שהרואה קרי או נוגע בשכבת זרע שוה כי אמנם הוא ראשון לטומאה כמו נוגע בשרץ כמו שביארנו בתחלת כלים הראיה היות משכב בועל נדה מטמא אוכלין ומשקין בלבד ולא יטמא לא אדם ולא כלים וכבר ביארנו שהמת עצמו לא יטמא משכב ומושב לא טומאה קלה ולא טומאה חמורה ולשון ספרא אשר ישב עליו הזב לא טמא מת : (רמב"ם)

פרק ה - משנה יב

אלו פוסלים את התרומה. האוכל אכל ראשון, והאוכל אכל שני, והשותה משקין טמאין, והבא ראשו ורבו במים שאובין, וטהור שנפלו על ראשו ועל רבו שלשה לגין מים שאובין, והספר, והידים, וטבול יום, והאכלים והכלים שנטמאו במשקים :

ר"ע מברטנורה אלו פוסלים את התרומה. מדרבנן. וכלהו משמנה עשר דבר שגזרו בו ביום. חוץ מטבול יום דמדאורייתא הוא: האוכל אכל. שהוא ראשון לטמאה או שני לטמאה, גזרו שיהא גופו שני לטמאה, ופוסל את התרומה במגעו, ששני פוסל בתרומה: והשותה משקים טמאים. נעשה גם כן שני לטמאה ופוסל את התרומה. וטעמא דגזור רבנן בהני, דזמנין דאכיל אכלים טמאים, ושדי משקים דתרומה בפמיה בעוד שהאכלים טמאים בפיו, ופסיל להו. וכן נמי זמנין דשתי משקין טמאין, ושדי אכלים דתרומה בפמיה בעודן בפיו, ופסיל להו: והבא ראשו ורבו. לאחר שטבל בו ביום: במים שאובין. לפי שהיו טובלים במי מערות סרוחים והיו נותנין עליהם אחר כך מים שאובין להעביר סרחון המים, התחילו ועשאום קבע לומר לא מי המערות מטהרים אלא מים שאובים מטהרים, עמדו וגזרו עליהם טמאה, דלמא אתו לבטולי תורת מקוה וטבלי בשאובים, וכדי לקים גזרה זו להעמידה, הוסיפו וגזרו על טהור גמור שנפלו על ראשו [ורבו] שלשה לגין מים שאובין, שיהיה פוסל את התרומה עד שיטבל: והספר. כל

כְּתָבֵי הַקֹּדֶשׁ פּוֹסְלִים אֶת הַתְּרוּמָה בְּמַגֵּעַ. לְפִי שְׁבִתְחֻלָּה הָיוּ מְצַנִּיעִים אֲכָלִים דְּתְרוּמָה אֶצֶל סֹפֵר תּוֹרָה, אֲמָרֵי הָאֵי קֹדֶשׁ וְהָאֵי קֹדֶשׁ, כִּיּוֹן דְּחָזוּ דְקָא אֲתוּ סְפָרִים לִידֵי פְּסִידָא שְׁהַעֲכָפְרִים הַמְצוּיִין אֶצֶל הָאֲכָלִים הָיוּ מִפְּסִידֵי אֶת הַסְּפָרִים, גָּזְרוּ עַל תּוֹרָה נְבִיאִים וּכְתוּבִים שְׁיִהְיוּ פּוֹסְלִים בְּמַגֵּעַן אֶת הַתְּרוּמָה: **וְטָבוֹל יוֹם**. פּוֹסֵל אֶת הַתְּרוּמָה מִן הַתּוֹרָה עַד שְׁיַעֲרִיב שְׁמֵשׁוּ **[לח]**. וְאִינוּ מְשַׁמְנָה עֶשֶׂר דָּבָר שְׁגָזְרוּ בּוֹ בַּיּוֹם: **וְהָאֲכָלִים**. שְׁנַטְמָאוּ בְּמִשְׁקִים. חֲכָמִים גָּזְרוּ עַל הַמִּשְׁקִים שְׁנַטְמָאוּ בְּשָׁנֵי לְטַמְאָה, לְהִיּוֹת תְּחֻלָּה, וְיִטְמָאוּ אֶת הָאֲכָלִים, גָּזְרָה מִשּׁוּם מִשְׁקִין הַבָּאִין מִחֻמַּת שָׂרָץ שֶׁהֵם תְּחֻלָּה מְדֹאֲרִיתָא. וְלָמָּה לֹא גָזְרוּ עַל הָאֲכָלִים נְמִי לְהִיּוֹת תְּחֻלָּה גָּזְרָה מִשּׁוּם אֲכָלִים הַבָּאִים מִחֻמַּת שָׂרָץ, לְפִי שְׁהָאֲכָלִים הֵן צְרִיכִין הַכֶּשֶׁר וְאִין מְקַבְּלִין טַמְאָה אֲלֵא עַל יְדֵי בִּיאַת מַיִם, אֲבָל הַמִּשְׁקִין הֵן עֲלוּלִים לְקַבֵּל טַמְאָה וְאִין צְרִיכִין הַכֶּשֶׁר וְתַקּוּן, וְטַמְאָתָן יוֹתֵר מְצוּיָה: **וְכָלִים שְׁנַטְמָאוּ בְּמִשְׁקִין**. דְּמְדֹאֲרִיתָא אֲפִלוּ נְטַמְאוּ הַמִּשְׁקִים בְּשָׂרָץ אִין מְטַמְאִין כָּלִים, דְּאִין אָדָם וְכָלִים מְקַבְּלִין טַמְאָה אֲלֵא מֵאֵב הַטַּמְאָה, וְרַבְּנָן גָּזְרוּ אֲפִלוּ עַל מִשְׁקִין שְׁנַטְמָאוּ מִחֻמַּת יְדֵים שֶׁהֵן שְׁנִיּוֹת, שְׁיִטְמָאוּ כָלִים, גָּזְרָה מִשּׁוּם מִשְׁקָה דְּזָב וְזָבָה, כְּגוֹן רֶקֶן וּמִימֵי רְגִלְיָהוּ שֶׁהֵן אֵב הַטַּמְאָה וּמְטַמְאִין כָּלִים מְדֹאֲרִיתָא: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [לז] דְּמִסְתַּבְּרָא דְּהַבָּא כּוֹי נְמִי בְּשִׁלְשָׁה לְגִין הוּא, כִּיּוֹן דְּהָא בְּהָא תֵּלְיָא. וְכֹן כָּתֵב הַרְמַב"ם: **[לח]** דְּכְתִיב וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ וְטָהַר. גְּמָרָא: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם אלה הנמנים כאן הם פוסלים את התרומה מדרבנן והם מכלל י"ח דבר שגזרו כמו שזכרנו בתחלת שבת (דף יג:). אלא טבול יום לבדו כי הוא אינו מיי"ח דבר שגזרו לפי שטבול יום הוא טמא מן התורה כמו שאמר יתעלה (ויקרא יא) במים יובא וטמא עד הערב והוא במדרגת שני לטומאה וכאשר יגע בתרומה פסלה וכן ביאר הש"ס שהוא מן התורה ואמנם השאר כולן הן מדרבנן כי אוכל אוכל ראשון ואוכל שני גזרו עליו שיפסול את התרומה כשיגע בו מיראתנו שמא יאכל אוכל ראשון או שני וישתה עליו משקה תרומה ויטמא אותו משקה באוכל טמא שבפיו ותהיה תרומה טמאה אשר ראוי לשורפה וגזרו על כל שותה משקין טמאין מן הסבה הזאת גופה גזירה שמא יחבר בפיו בינו ובין אוכלין של תרומה ויטמא את התרומה כמו שבארנו בעקרים הגדולים אשר הקדמנו לסדר הזה.

והבא ראשו ורובו במים שאובים גזרו עליו גם כן שהוא טמא ופוסל את התרומה לפי שהיו טבולי יום בזמן ההוא טובלין במי מערות וכיוצא בהן והן מים מזוהמין סרוחים כבר נבאשו וזה אינו פוסל המקוה והיו רוחצים אחר כך במים שאובים משום נקיין ונתמד הדבר הרבה עד ששבו ההמון

לחשוב כי המים שאובין אשר היו רוחצין בהן באחרונה הן העיקר והן אשר מטהרין והיו מקילין במי מקוה משום זוהמתו ולא היו מתכוונים בו טבילה לשמה ועל כן גזרו שכל הבא ראשו ורובו במים שאובין אחר הטבילה שיהיה נשאר בטומאתו ופוסל את התרומה עד שיתכוין למי מקוה וידע כי הן המטהרין ולקיום זה הענין וחיזוקו הפליגו בזה ואמרו כי אפי' האיש הטהור אשר אין טומאה עליו ואינו צריך טבילה כשנפלו על ראשו ועל רובו ג' לוגין מים שאובים הוא פוסל את התרומה כמו טבול יום בעבור הסיבה אשר זכרנו והוא כדי שלא ירחוץ במים שאובין אחר הטבילה.

והיו ג"כ בזמן ההוא נותנין התרומה בצד ספרי תורות ואומרים זה קודש וזה קודש והיו באין עכברים לאכול את התרומה ומפסידים הספרים ועל כן גזרו על כתבי הקדש כולן שפוסלין את התרומה כשיגעו בה.

וגזרו על הידים שהן פוסלין את התרומה וכל מי שנגע בתרומה בידיו פסלה ואע"פ שלא ידע שיש בידו טומאה עד שיטול ידיו לשם תרומה וישמור אותם והטעם בזה מפני שהידיים עסקניות ואפשר שנטמאו ידיו והוא לא ידע. וכבר בארנו בפתיחת הסדר כי משקין טמאין הן תחלה לעולם ואפילו נטמאו בשני ושהאוכלין כשנטמאו במשקין טמאין חוזרין שני וכל שני פוסל את התרומה כמו שבארנו ואין בזה גזירה ואמנם ר"ל בכאן באמרו האוכלין שנטמאו במשקין משקין שנטמאו מחמת הידים ובזה היתה הגזירה כי אף על פי שאלו המשקין הן טומאתן קלה כיון שלא נטמאו מחמת השרץ רוצה לומר שלא נסמכו בטומאתן לאב כמו שבארנו שם אפילו הכי מטמאין אוכלין ומחזירין אותן שני לתרומה בלבד לא לחולין וכן אמרו (שבת דף יד:): גזירה משקין הבאין מחמת ידים משום משקין הבאין מחמת השרץ ואמרו ג"כ והכלים שנטמאו במשקין הן המשקין שנטמאו מחמת השרץ או שאר אבות הטומאה ומן התורה אין המשקין מטמאין כלים כמו שבארנו בפתיחה אבל מדרבנן גזרו שיטמאו כלים ושיהו אותן כלים שניים וכשנגעו בתרומה נפסלת וזה הגזירה משום משקה הזב אשר מטמא כלים מן התורה שנאמר וכי ירוק הזב בטהור ואמרו בקבלה (שם) מה שביד הטהור טמאתי לך בין אוכלין בין כלים בין משקין וע"כ גזרו על כל משקין טמאין שיטמאו כלים משום משקה הזב אשר הוא אב כמו שבארנו בפתיחה: (רמב"ם)

